សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
Universite Royal de Droit et des Sciences Economiques
Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ដំណើរការរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីនៅសាលាដំបូង

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី ០១ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៦ ដល់ថ្ងៃទី ៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៦

តាក់តែងឡើងដោយ

និស្សិតឈ្មោះ: **លោក លីម វ៉ាន់ដារ័ត្ន**

កញ្ញា លី គិមឡេង

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក ញឹក ឌុធ្ឋី

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ១៦

ឆ្នាំចូលរៀន ២០១២

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៦

លិខិតថ្លែងអំណរគុណ

ក្នុងនាមយើងខ្ញុំ ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រជំនាន់ទី១៦ ក្នុងឆ្នាំសិក្សា ២០១៥-២០១៦ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ទាំងពីររូបដែលរួមមានខ្ញុំបាទឈ្មោះ **លឹម វ៉ាន់ដារ័ត្ន** និងនាងខ្ញុំឈ្មោះ **លី គិមឡេង**។

យើងខ្ញុំសូមគោរពលំឱនកាយវាចាចិត្ត សម្តែងនូវមហាកតញ្ញូតាធម៌ដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជាទីបំផុតជូនចំពោះ៖

-លោកឪពុក លឹម សុផល **-លោកឪពុក លី ម៉ុច**

-អ្នកម្តាយ វ៉ាន់ ម៉ុម **-អ្នកម្តាយ ផ្លុង ណាខួម**

ដែលលោកបានផ្តល់កំណើត ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា ទូន្មានប្រៀនប្រដៅ និង ព្យាយាមអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្ត តស៊ូ មិនខ្លាចក្តៅរងារ។ កូនសូមសន្យាថានឹងធ្វើជាមនុស្សល្អ ពលរដ្ឋល្អនៅក្នុងសង្គម និង បន្តអនាគតដ៏ភ្លឺថ្លា មិនឲ្យលោកអស់សង្ឃឹមលើរូបកូនឡើយ។

-ម៉ាក់យាយជំទាវ ស៊ាង លឹម (**ម៉ាក់យាយជំទាវ លី ហួរ**) នៃក្រុមហ៊ុនលីហួរគ្រុប ដែលបានប្រៀនប្រដៅចៅ ឲ្យធ្វើជាមនុស្សល្អក្នុងសង្គម។ ជាពិសេស រូបចៅចងចាំជានិច្ច នៅពេលដែលចៅជួបទុក្ខលំបាកជាខ្លាំងស្ទើរតែអស់សង្ឃឹមក្នុងជីវិត តែបានការលើកទឹកចិត្ត និងគុណម៉ាក់យាយតាមជួយជានិច្ច។

-ម៉ាក់អ៊ុំ លឹម សៀកលីវ ដែលបានជួយផ្គត់ផ្គង់រាល់ពេលដែលក្មួយមានការខ្វះខាត និង បានជួយមើលថែទាំ និងយកចិត្តទុកដាក់នៅពេលដែលមានជម្ងឺ។

-ណឹង ស៊ីន ថេងសំណាង និងថៃ ឡុង សុភា ចំពោះការផ្តល់ការស្នាក់នៅ និងការផ្គត់ផ្គង់ផ្សេងៗ សម្រាប់ជីវភាព ចំណេះដឹង ក៏ដូចជាការគាំពារការព្យាបាលនូវជម្ងឺ។ ទោះបីជាយ៉ាងណា រូបភាពល្អៗទាំងនោះស្ថិតនៅក្នុងអារម្មណ៍ប្អូនជានិច្ច។

-លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ញឹក ឧុឆ្នី** ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំលើប្រធានបទសារណានេះ។ ប្រសិនបើគ្មានលោកទេ ប្រធានបទនេះក៏មិនអាចចេញជារូបរាងឡើយ។

-លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ច័ន្ទ រង្សី** ដែលលោកជាគំរូនៃចិត្តសប្បុរសសម្រាប់ខ្ញុំបាទ។

-លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ជា ម៉េត** ដែលលោកជាគំរូនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរសម្រាប់ខ្ញុំបាទ។

-អ្នកមីង **លី និរតី** ដែលតាមជួយជ្រោមជ្រែងក្មួយជានិច្ច។

ជាចុងក្រោយនេះ យើងខ្ញុំសូមព្រះជាអង្គម្ចាស់ ប្រសិទ្ធពរជ័យជូនដល់បុព្វជនរបស់យើងខ្ញុំ និង លោកសាស្ត្រាចារ្យខាងលើ សូមឲ្យជួបតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

បន្ទាប់ពីបានសិក្សាបរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រ អស់រយៈពេលបួនឆ្នាំរួចមក ដោយយើងខ្ញុំមានកិត្តិយស ឱកាស និងសិទ្ធិក្នុងការសរសេរ និង ចងក្រងសារណាបញ្ចប់ការសិក្សានេះ។ យើងខ្ញុំ បានជ្រើសរើសប្រធានបទមួយដែលមានចំណងជើងថា "ដំណើរការរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីនៅសាលាដំបូង"។

ប្រធានបទនេះ គឺជាឯកសារដ៏មានសារៈសំខាន់មួយសម្រាប់បុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងផ្នែកនីតិ។ ហើយវាកាន់តែសំខាន់ទៀតនោះ សម្រាប់បុគ្គលដែលមានបំណងចង់ប្រកបវិជ្ជាជីវៈផ្នែកតុលាការ ឲ្យបានដឹងថា ក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី មានតួនាទី និងភារកិច្ចដូចម្តេច ដែលជាហេតុរហូតដល់ការសម្រេចសេចក្តីក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌។ យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា សារណានេះនឹងក្លាយជាជំនួយផ្នែកស្មារតីដល់បុគ្គលគ្រប់រូបក្នុងគោលបំណងចង់ស្វែងរកព័ត៌មានអំពីការជំនុំជម្រះរបស់តុលាការ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ក៏សង្ឃឹមដែរថា ឯកសារនេះ ជាជំនួយខាងផ្នែកស្រាវជ្រាវរបស់និស្សិតជំនាន់ក្រោយៗ និងចូលរួមលើកកម្ពស់វិជ្ជាជីវៈតុលាការ ក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលដែលមានបំណងបំពេញការងាររឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីក្នុងវិស័យយុត្តិធម៌ មិនត្រឹមតែបានដឹងអំពីដំណើរការងារនៃនីតិវិធីរបស់របស់តុលាការប៉ុណ្ណោះទេ វាអាចជាជំនួយ ឬ ជាការរំលឹកឲ្យបុគ្គលនោះដឹងអំពីរបៀបធ្វើបណ្តឹង ដើម្បីប្តឹងទៅតុលាការរដ្ឋប្បវេណីផងដែរ។

ទោះបីជាសមិទ្ធផលនៃសារណានេះ បានលេចចេញជារូបរាងយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏យើងខ្ញុំជឿជាក់ថា វាអាចនៅមានចំណុចខ្វះខាតមួយចំនួនជាយថាហេតុ។ យើងខ្ញុំរីករាយ សង្ឃឹម និងស្វាគមន៍យ៉ាងកក់ក្តៅនូវការរិះគន់រាល់កំហុសរបស់យើងខ្ញុំក្នុងន័យស្ថាបនាគ្រប់បែបយ៉ាង ដែលមាននៅក្នុងសារណានេះ។ ម្យ៉ាងទៀតដែរ ចំពោះការរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនានេះ ជាហេតុធ្វើឲ្យយើងខ្ញុំទាំងពីរ ទទួលបាននូវចំណេះដឹងបន្ថែមទៀត។

ជាទីបញ្ចប់ យើងខ្ញុំព្រះជាអង្គម្ចាស់ជួយដល់ ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស ព្រឹទ្ធបុរសរង លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់ ឲ្យជួបនូវពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លាងឃ្លាតឡើយ។

សេចក្តីផ្តើម

ការវិវឌ្ឍន៍ និងរីកចម្រើនជាលំដាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍។ ប្រទេសកម្ពុជា បានបង្កើតប្រព័ន្ធគតិយុត្តជាច្រើនដើម្បីការពារសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋដោយគោរពទៅលើច្បាប់ជាគោល។ ស្របពេលប្រទេសកំពុងមានការអភិវឌ្ឍន៍ កំណើនធនធានមនុស្សក៏មានកាន់តែច្រើន។ ប្រទេសកម្ពុជា បានបង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តាធិការតុលាការ ដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ជូនប្រជាពលរដ្ឋ។ ព្រោះតែបញ្ហារបស់ប្រជាពលរដ្ឋកើតមានឡើងជាច្រើន ដំណើរការនៃរឿងក្តីក៏កាន់តែមានសកម្មភាពរវល់ច្រើន ជាពិសេស រឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីតែម្តង។

ដើម្បីដំណើរការស្វែងរកយុត្តិធម៌ឲ្យកាន់តែមានភាពឆាប់រហ័ស និងអព្យាក្រឹត្យ ទើបរាជរដ្ឋាភិបាល ជម្រុញឲ្យមានសហប្រតិបត្តិការណ៍ជាមួយនឹងអង្គការអន្តរជាតិនៃប្រទេស ជប៉ុនដែលហៅកាត់ថា (JICA) បានរៀបចំឲ្យមានក្រុមមួយចំនួន ដូចជា ក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ក្រុមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។ ក្រុមទាំងពីរ មានតួនាទីខុសៗគ្នា តែមានគោលបំណងរួមមួយដូចគ្នា គឺការស្វែងរកយុត្តិធម៌។ ហើយដោយហេតុថា ដំណើរការនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី នីតិវិធីមានច្រើនដំណាក់កាលនៃ។ ដូច្នេះ យើងខ្ញុំសូមលើកយកតែប្រធានបទមកពិភាក្សាក្នុងសារណានេះ គឺ "**ដំណើរការរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីនៅសាលាដំបូង**" តែប៉ុណ្ណោះ។

ដោយសារតែការវិវឌ្ឍន៍នៃច្បាប់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ច្បាប់ខ្លះមានការអនុម័តថ្មី ច្បាប់ខ្លះមានការធ្វើវិសោធនកម្មច្រើនលើក ច្រើនសារ។ វាជាកត្តាធ្វើឲ្យការសិក្សា និងការស្រាវជ្រាវមានការលំបាកដោយការវិវឌ្ឍន៍នៃច្បាប់មានការកែរតម្រូវទៅតាម សកម្មភាពនៃសង្គមដែលមានការផ្លាស់ប្តូរឥតឈប់ឈរ។

តួយ៉ាងដូចរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីជាដើម ការកែរតម្រូវច្បាប់ជាច្រើនមុននឹងឈានចូលមកដល់ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីបច្ចុប្បន្ន។ ការធ្វើច្បាប់ដោយមិនបានផ្សព្វផ្សាយទូលំទូលាយ ធ្វើឲ្យធនធានមនុស្សមានកង្វះខាតយល់ដឹងផ្នែកច្បាប់ ដូច្នេះហើយ ការផ្លាស់ប្តូរ ឬការធ្វើវិសោធនកម្មនៃច្បាប់នីមួយៗ តើមានការបញ្ជូនជ្រាបដល់ប្រជាពលរដ្ឋឲ្យមានការយល់ដឹងបន្ថែមដែរឬទេ? តើប្រជាពលរដ្ឋ ច្បាស់ជាយល់អំពីច្បាប់ដែរឬទេ?

ខ្លឹមសារគោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវនេះ គឺដើម្បីស្រូបយកចំណេះដឹងបន្ថែមបន្ទាប់ពីការសិក្សាកន្លងមកនៅក្នុងសាកលវិទ្យាល័យ ដែលមានសាស្ត្រាចារ្យជាច្រើនជាអ្នកបង្ហាត់បង្រៀន។ ម្យ៉ាងទៀត គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ គឺចង់ឲ្យកាន់តែមានភាពស៊ីជម្រៅទៅលើដំណើរការនៃនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនៅសាលាដំបូង ដែលរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីមានលក្ខណៈស៊ាំញ៉ាំជាងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ។ តាមរយៈនេះ ការស្រាវជ្រាវរបស់យើងខ្ញុំធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណង៣ (បី) ធំៗគឺៈ

-យល់ដឹងបន្ថែមអំពី "ដំណើរការរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីនៅសាលាដំបូង"

-សិក្សាបន្ថែមទៅលើ "ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី"

-ក្នុងការស្រាវជ្រាវ ចង់ឲ្យជនទូទៅយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់អំពីនីតិវិធីបញ្ចប់រឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី។

ចំពោះការបង្ហាញអំពីប្រធានបទដែលបានលើកឡើងនេះ គឺយើងខ្ញុំស្រាវជ្រាវតែក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះ។ ហើយការស្រាវជ្រាវនេះ យើងបានសិក្សាផ្តោតសំខាន់ ក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៦ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ ដោយហេតុថា រាល់ការសម្រេចសេចក្តី តុលាការនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជំនុំជម្រះរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី ផ្អែកសំខាន់តែទៅលើក្រមនីតិវិធីជាគោលការណ៍សំខាន់ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន។

ក៏សូមជម្រាបផងដែរថា ទាក់ទងទៅនឹងអាជ្ញាសាលា តួនាទីមួយចំនួនក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី ក៏មានតួនាទីរបស់អាជ្ញាសាលាផងដែរ តែតួនាទីទាំងនោះ ត្រូវជំនួសដោយក្រឡាបញ្ជីជាបណ្តោះអាសន្ន ក៏ព្រោះតែបច្ចុប្បន្នស្ថាប័នតុលាការមួយចំនួននៅពុំទាន់មានអាជ្ញាសាលា ឬខ្វះអាជ្ញាសាលាសម្រាប់បម្រើការងារ។

សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវទៅលើប្រធានបទខាងលើ គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រនៃការអនុវត្តរបស់សាលាដំបូង ដែលកំពុងដំណើរការក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន។ ព្រោះថា ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅនៅពុំទាន់បានជ្រាបច្បាស់នៅឡើយទេ ចំពោះនីតិវិធីរបស់តុលាការសាលាដំបូង។ ការខិតខំប្រឹងប្រែងស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងឡើងនេះ មានអត្ថប្រយោជន៍ខ្លាំងណាស់សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ និងជាពិសេសសម្រាប់និស្សិតដែលកំពុងសិក្សាផ្នែកនីតិសាស្ត្រឲ្យកាន់តែមានភាពយល់ច្បាស់ចំណេះដឹងនេះ។ និងជាឯកសារ សម្រាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវដល់សិស្ស និស្សិតជំនាន់ក្រោយ។

ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការបកស្រាយបំភ្លឺ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងប្រធានបទនៃសារណានេះ យើងខ្ញុំ បានបែងចែកជា៤ (បួន)ជំពូកធំៗ គឺ៖

➢ជំពូកទី១៖ **កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តីលើកទី១** ដែលចែកចេញជា៣ (ប្រាំ)ផ្នែកគឺ៖

-ផ្នែកទី១៖ កិច្ចការពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងបណ្តឹង

-ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផល

-ផ្នែកទី៣៖ កិច្ចការនាពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

➢ជំពូកទី២៖ **នីតិវិធីដាស់តឿន ការចាត់ចែងរក្សាការពារ និងសាលក្រម** ដែលចែកចេញជា ៤ (បួន)ផ្នែកគឺ៖

-ផ្នែកទី១៖ នីតិវិធីដាស់តឿន

-ផ្នែកទី២៖ ការចាត់ចែងរក្សាការពារ

-ផ្នែកទី៣៖ សាលក្រមក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី

-ផ្នែកទី៤៖ ការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

➢ជំពូកទី៣៖ **កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ** ដែលចែកចេញជា ៤ (បួន)ផ្នែកគឺ៖

-ផ្នែកទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ

-ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការមុនពេលអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម

-ផ្នែកទី៣៖ កិច្ចការនៅពេលការអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម

-ផ្នែកទី៤៖ កិច្ចការនៅពេលអនុវត្តការលក់

ចំណុចខាងលើ នឹងត្រូវបកស្រាយម្តងមួយៗបន្តបន្ទាប់តាមលំដាប់នៃជំពូកនីមួយៗ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ០១

ជំពូកទី១

កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តីលើកទី១

ផ្នែកទី១៖ កិច្ចការកិច្ចការពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងបណ្តឹង ០៤

កថាភាគទី១៖ កិច្ចការពេលមានការដាក់ពាក្យបណ្តឹង ០៤

១. ការប្តឹងត្រូវធ្វើពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅតុលាការ ០៤

២. ខ្លឹមសារនៃពាក្យបណ្តឹង ដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការចេញ និង អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ ០៥

៣. អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ ០៦

៤. អង្គហេតុសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹង អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ ០៦

កថាភាគទី២៖ កិច្ចការក្នុងការទទួលពាក្យបណ្តឹង ០៧

១. ការបង់ពន្ធលើការដាក់ពាក្យបណ្តឹង ០៨

១.១. ការបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹង ០៨

១.២. ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការ ក្រៅពីពន្ធ ០៨

២. ការបែងចែករឿងក្តី ០៩

២.១. ចំពោះចៅក្រមជំនុំជម្រះជាក្រុមប្រឹក្សា ០៩

២.២. ចំពោះចៅក្រមជំនុំជម្រះតែម្នាក់ ០៩

៣. ការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹង ១០

កថាភាគទី៣៖ កិច្ចការក្នុងការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង ១១

១. ភារកិច្ចរបស់ដើមចោទ ១១

២. ភារកិច្ចរបស់ចុងចោទ ១១

ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការនីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផល ១២

កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផល ១២

កថាភាគទី២៖ កំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផល ១៣

កថាភាគទី៣៖ កាលបរិច្ឆេទត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលលើកដំបូង ១៤

១. ការសាកល្បងផ្សះផ្សា ១៤

២. ការអះអាងរបស់ភាគី ១៤

២.១. ដើមចោទ ១៤

២.២. ចុងចម្លើយ ១៤

៣. សិទ្ធិបំភ្លឺរបស់តុលាការ ១៥
៤. ការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ ១៥
ផ្នែកទី៣៖ កិច្ចការនាពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ១៦
កថាភាគទី១៖ ភាពចាំបាច់នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ១៦
កថាភាគទី២៖ កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី១ ១៦
១. សេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ១៦
២. សកម្មភាពបណ្តឹងដែលអាចធ្វើនៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ១៧
កថាភាគទី៣៖ កំណត់ហេតុនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ១៨
១. សារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ១៩
១.១. ចំណុចសារធាតុ ដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចសេចក្តី ១៩
១.២. ចំណុចដែលទាក់ទងការបញ្ចប់បណ្តឹងដោយកំណត់ហេតុ ២០
២. សុពលភាពនៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ២០
កថាភាគទី៤៖ ការពិនិត្យភស្តុតាងដោយសម្ភាសវិធី ២០
១. ការសាកសួរសាក្សី ២០
២. ការសាកសួរសាមីភាគី ២១
កថាភាគទី៥៖ ការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ២២

ជំពូកទី២

នីតិវិធីដាស់តឿន ការចាត់ចែងរក្សាការពារ និងសាលក្រម

ផ្នែកទី១៖ នីតិវិធីដាស់តឿន ២៣
កថាភាគទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីដាស់តឿន ២៣
កថាភាគទី២៖ ពាក្យសុំចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ២៣
១. ចំណុចដែលត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿន ២៤
២. ការលើកចោលនូវពាក្យសុំ ២៥
កថាភាគទី៣៖ ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ២៥
១. ការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន ២៥
២. ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ២៦
២.១. ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន មុនការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ២៦
២.២. ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ២៧

កថាភាគទី៤៖ កិច្ចការក្នុងការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ២៨
១. ការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ២៨
២. ពិនិត្យលើចំណុចចាំបាច់ដែលត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យសុំ ២៨
ផ្នែកទី២៖ ការចាត់ចែងរក្សាការពារ ២៩
កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ ២៩
កថាភាគទី២៖ ប្រភេទនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ ២៩
១. ស្ថាប័នចាត់ចែងរក្សាការពារ ៣០
២. ការចាត់ចែងរក្សាការពារ មាន២ដំណាក់កាល ៣០
២.១. ការសម្រេចរក្សាការពារ ៣០
២.២. ការអនុវត្តរក្សាការពារ ៣៣
កថាភាគទី៣៖ សោហ៊ុយនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ ៣៤
១. ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ៣៤
២. ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការក្រៅពីពន្ធ ៣៥
ផ្នែកទី៣៖ សាលក្រមក្នុងរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណី ៣៥
កថាភាគទី១៖ និយមន័យ ៣៥
កថាភាគទី២៖ ប្រភេទសាលក្រមក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី ៣៦
១. សាលក្រមចុងក្រោយ ៣៦
២. សាលក្រមរបៀប ៣៦
៣. សាលក្រមកំបាំងមុខ ៣៧
៣.១. សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះដើមចោទ ៣៧
៣.២. សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះចុងចម្លើយ ៣៧
៣.៣. ករណីដែលភាគីទាំងសងខាងអវត្តមាន ៣៨
៣.៤. ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញសាលក្រមបាន ៣៨
កថាភាគទី៣៖ ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រម ៣៩
១. និទ្ទេស ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រមរដ្ឋប្បវេណី ៣៩
២. ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាលក្រម ៤០
៣. ការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រម ៤០
កថាភាទី៤៖ ទម្រង់នៃសាលក្រម ៤១
១. ទម្រង់នៃសាលក្រមចុងក្រោយ ៤១
២. ទម្រង់នៃសាលក្រមរបៀប ៤២
កថាភាគទី៥៖ ការប្រកាសសាលក្រម ៤៣

១. ការប្រកាសសាលក្រម ៩៣
២. អត្តពន្ធភាពនៃសាលក្រម ៩៤
៣. ពេលសាលក្រមចូលជាស្ថាពរ ៩៥
ផ្នែកទី៤៖ ការសះជាតាមផ្លូវបណ្ដឹង ៩៥
កថាភាគទី១៖ អត្ថន័យនៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្ដឹង ៩៥
១. ផលប្រយោជន៍នៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្ដឹង ៩៥
២. ការផ្សះផ្សានៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ៩៦
៣. ការផ្សះផ្សានៅក្រៅតុលាការ ៩៦
កថាភាគទី២៖ អានុភាព និងកំណត់ហេតុសះជា ៩៦
១. អានុភាពនៃកំណត់ហេតុសះជា ៩៦
២. កំណត់ហេតុសះជា ៩៧

ជំពូកទី៣
កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ

ផ្នែកទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ ៩៨
កថាភាគទី១៖ ការអនុវត្តជាប្រាក់ ៩៨
កថាភាគទី២៖ ការអនុវត្តមិនមែនជាប្រាក់ ៩៨
ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការមុនពេលអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្ដើម ៩៨
កថាភាគទី១៖ ការដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ៩៩
កថាភាគទី២៖ ការផ្ដល់រូបមន្តអនុវត្ត ៩៩
១. ការផ្ដល់រូបមន្តអនុវត្តត្រូវធ្វើឡើងដោយក្រឡាបញ្ជី ៩៩
១.១. រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ ៥០
១.២. រូបមន្តអនុវត្តពិសេស ៥០
២. ការអនុវត្តដោយបង្ខំ ត្រូវផ្អែកលើខ្លឹមសារ នៃលិខិតអនុវត្ត ៥២
៣. ការអនុវត្ត ត្រូវផ្អែកលើលិខិតអនុវត្ត ៥៣
៣.១. ករណីដែលក្រឡាបញ្ជីមិនចាំបាច់ផ្ដល់រូបមន្តអនុវត្ត ៥៣
៣.២. ករណីដែលក្រឡាបញ្ជី បដិសេធមិនផ្ដល់រូបមន្តអនុវត្ត ៥៣
៣.៣. ករណីដែលមានការផ្ដល់រូបមន្តអនុវត្ត ៥៣
កថាភាគទី៣៖ ការបង់សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត ៥៤
១. ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ៥៤
២. សោហ៊ុយក្រៅពីពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ៥៤

៣. សោហ៊ុយភាគី ៥៤
៤. សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធី ៥៤
កថាភាគទី៤៖ ពាក្យសុំតវ៉ា ៥៥
១. ចំពោះការចាត់ចែងផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ៥៥
២. ចំពោះការទាមទារ កុំឲ្យតុលាការអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ ៥៥
៣. ចំពោះការទាមទាររបស់តតិយជន ៥៦
ផ្នែកទី៣៖ កិច្ចការនៅពេលការអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម ៥៦
កថាភាគទី១៖ ការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាសាលា ៥៦
កថាភាគទី២៖ ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀតជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការអនុវត្ត ៥៧
១. អត្ថន័យនៃការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង តុលាការអនុវត្ត ៥៧
២. ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ៥៧
៣. ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យលក់ សិទ្ធិលើបំណុល ៥៩
៣.១. ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញដីកាសម្រេចឲ្យលក់ ៥៩
៣.២. ករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់ ៥៩
កថាភាគទី៣៖ ការអនុវត្តចំពោះ អចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការអនុវត្ត ៦០
១. ជនដែលអាចទាមទារឲ្យចែកចំណែក ៦១
២. តុលាការអាចលុបចោលនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំបាន ៦១
ផ្នែកទី៤៖ កិច្ចការនៅពេលអនុវត្តការលក់ ៦២
កថាភាគទី១៖ សញ្ញាណនៃការលក់ និង នីតិវិធីនៃការលក់ ៦២
១. ការចាត់ចែងការលក់ តុលាការអនុវត្តត្រូវ ៦២
២. វិធីលក់ ៦២
២.១. ការធានាលើសំណើទិញ ៦២
២.២. ការកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរមា ៦៣
២.៣. ការអនុញ្ញាត ឬ មិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ៦៤
៣. ការបង់ថ្លៃលក់ ៦៥
៤. កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងការផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យចុះបញ្ជី ដោយការបង់ថ្លៃលក់ ៦៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៦៧
អនុសាសន៍ ៦៨
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

ជំពូកទី ១
កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តីលើកទី១

ផ្នែកទី១៖ កិច្ចការពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងបណ្តឹង

កថាភាគទី១៖ កិច្ចការពេលមានការដាក់ពាក្យបណ្តឹង

នីតិវិធីនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅតុលាការ ត្រូវចាប់ផ្តើមនៅពេលដាក់ពាក្យបណ្តឹង។ នៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បណ្តឹងត្រូវធ្វើឡើងដោយការដាក់ពាក្យបណ្តឹងជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទៅតុលាការ ឬ អាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់បាន ករណីនេះ អាចធ្វើទៅបានចំពោះរឿងក្តីដែលមានទឹកប្រាក់តិច[1]។ ហើយក្រឡាបញ្ជីត្រូវកត់ត្រានូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ដើមចោទនោះ ក្នុងកំណត់ហេតុដែលមានបញ្ជាក់អំពីទឹកប្រាក់ របៀបនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹង[2]។

១.ការប្តឹងត្រូវធ្វើពាក្យបណ្តឹងជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទៅតុលាការ

ជាទូទៅ រាល់ពាក្យបណ្តឹងត្រូវសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរដាច់ខាត ហើយត្រូវយកទៅដាក់នៅតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច។

សារៈប្រយោជន៍នៃការសរសេរពាក្យបណ្តឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរៈ

- •តុលាការយល់ច្បាស់ពីខ្លឹមសារដែលដើមចោទ សុំឲ្យតុលាការចេញសាលក្រម
- •តុលាការដឹងច្បាស់ពីអត្ថិភាព និងនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិក្នុងការទាមទាររបស់ដើមចោទ
- •ជាឯកសារបញ្ជាក់អំពីចំណុចទាមទារឲ្យតុលាការចេញសាលក្រម
- •ជាឯកសារត្រៀមករណី ពាក្យបណ្តឹងសរសេរពីមធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួន។

នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីភាគីដែលជាប្រធាននៃបណ្តឹង និងអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ព្រមទាំងអាសយដ្ឋានឲ្យបានត្រឹមត្រូវ។

[1] មាត្រា៧៥ កថាខ័ណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[2] មាត្រា២២៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ហេតុដូច្នេះហើយ
ដើម្បីបញ្ជាក់ភាគីដែលត្រូវចូលរួមក្នុងនីតិវិធីដោះស្រាយរបស់តុលាការក្នុងពាក្យបណ្តឹងត្រូវសរសេរដូចខាងក្រោម[៣]៖

-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ដើមចោទ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

ផលប្រយោជន៍នៃការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ដើមចោទ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់:

•ងាយស្រួលឲ្យតុលាការកោះហៅឲ្យមកកែតំរូវពាក្យបណ្តឹង

•ងាយស្រួលឲ្យតុលាការ ធ្វើការកោះហៅឲ្យចូលរួមតាមដំណាក់កាលនៃនីតិវិធី

•ងាយស្រួល ឲ្យចុងចម្លើយផ្ញើរឯកសារផ្សេងៗក្នុងដំណើរការរឿងក្តី

-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចម្លើយ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

ផលប្រយោជន៍នៃការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចម្លើយ និងអ្នកតំណាងនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង:

•ងាយស្រួលឲ្យតុលាការកំណត់អំពីសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយ

•ងាយស្រួលឲ្យតុលាការ ផ្ញើរពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទទៅចុងចម្លើយ[៤]

•ងាយស្រួលបញ្ជូនឯកសារ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹង

•ងាយស្រួលឲ្យតុលាការ
ធ្វើការកោះហៅឲ្យមកចូលរួមតាមដំណាក់កាលនៃនីតិវិធី[៥]។

២.ខ្លឹមសារនៃពាក្យបណ្តឹង ដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការចេញ និង អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ

ខ្លឹមសារនៃពាក្យបណ្តឹង ដែលត្រូវបញ្ជាក់អំពីកម្មវត្ថុដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទំហំ ឬកម្រិតនៃការវិនិច្ឆ័យដោយតុលាការ។

[៣]មាត្រា៧៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤]មាត្រា៧៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៥]មាត្រា៨០ និង១១៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ដើមចោទចាំបាច់ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹងអំពីខ្លឹមសារ ដែលខ្លួនទាមទារឲ្យតុលាការចេញឲ្យបានច្បាស់លាស់។

ដូច្នេះ ចំពោះអង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារវិញ ដើមចោទត្រូវសរសេរអំពីអង្គហេតុដែលបង្កើតសិទ្ធិទាមទារ ឬ អង្គហេតុរំលាយសិទ្ធិទាមទារ។

អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់ការទាមទារ គឺជាអង្គហេតុដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការវិនិច្ឆ័យចំពោះបណ្តឹងរបស់ខ្លួន ដើម្បីកុំឲ្យការទាមទារនោះមានការភ័ន្តច្រឡំជាមួយការទាមទារផ្សេងៗទៀត។

៣.អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

ក្រឡាបញ្ជី អាចបញ្ជាក់ប្រាប់ដើមចោទ អំពីអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ មិនចាំបាច់ត្រូវសរសេរជាដាច់ខាតក្នុងពាក្យបណ្តឹងក៏បាន។ ប៉ុន្តែអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ គឺជាអង្គហេតុដែលជួយបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬ នត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារឲ្យកាន់តែច្បាស់លាស់។ ចំណុចនេះ ដើមចោទត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួននូវអង្គហេតុ ដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារនូវមូលហេតុនីមួយៗ ដែលចាំបាច់ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ដោយភស្តុតាងនូវអង្គហេតុសំខាន់ៗនៃអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬ នត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ព្រមទាំងភស្តុតាងនីមួយៗផងដែរ។ ការសរសេរដូចនេះ មានគោលបំណងធ្វើការពង្រឹងខ្លឹមសារ ដែលសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង ដើម្បីបង្ហាញឲ្យបានឆាប់រហ័សនូវរឿងវិវាទចំពោះតុលាការផង ចំពោះចុងចម្លើយផង និង ងាយស្រួលដល់គូវិវាទប្រឆាំងតទល់គ្នា ព្រមទាំងធ្វើឲ្យតុលាការចាប់ផ្តើមធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានងាយស្រួល។

៤.អង្គហេតុសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹង អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

ចំពោះអង្គហេតុសំខាន់ៗ ពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ ក៏ជាអង្គហេតុដែលជួយឲ្យមានអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារផងដែរ។ ចំណុចនេះ ដើមចោទត្រូវ

សរសេរនូវអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនាំឲ្យកើតវិវាទ ដែលត្រូវដោះស្រាយដោយចេញសាលក្រម។

ការសរសេរពាក្យបណ្តឹង ដែលមិនគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌនៃច្បាប់ នាំឲ្យមានផលវិបាកដូចតទៅ:

ក/. តុលាការ ឲ្យដើមចោទមកកែតម្រូវពាក្យបណ្តឹង[៦]

ខ/. ករណីដើមចោទមិនមកកែតម្រូវពាក្យបណ្តឹងទេ នោះតុលាការលើកពាក្យបណ្តឹងចោលដោយដីកាសម្រេច[៧]

គ/. ធ្វើឲ្យដើមចោទខាតបង់ថវិកា និង ពេលវេលាច្រើន[៨]។

កថាភាគទី២៖ កិច្ចការក្នុងការទទួលពាក្យបណ្តឹង

នៅពេលពាក្យបណ្តឹង ត្រូវបានដាក់នៅតុលាការ ក្រឡាបញ្ជីជាអ្នកមានភារកិច្ចទទួលពាក្យបណ្តឹង ហើយត្រូវអនុវត្តតាមជំហានដូចខាងក្រោម:

ក/.ពិនិត្យលើពាក្យបណ្តឹង និង ទទួលពាក្យបណ្តឹង

ខ/.វាយត្រាលើពាក្យបណ្តឹង ដែលទទួលនោះ

គ/.ចុះ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានទទួល

ឃ/.ចុះលេខរៀង នៅក្នុងសៀវភៅបណ្តឹង និង ពាក្យបណ្តឹង

ង/.យកក្របសំណុំរឿងមកគៀបសំណុំរឿងនោះ

ច/.បែងចែកសំណុំរឿងនៃបណ្តឹងនោះ ទៅឲ្យចៅក្រមដែលទទួលបន្ទុករឿងក្តី

ឆ/.ប្រគល់សំណុំរឿងឲ្យទៅចៅក្រមទទួលវេន តាមលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្តីដែលកំណត់ប្រចាំឆ្នាំជាមុន ដោយប្រធានតុលាការ។

---

[៦] មាត្រា៧៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៧] មាត្រា៧៨ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៨] មាត្រា៧៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ជ/.ចំពោះពាក្យបណ្តឹងដែលមានការខ្វះខាត

ច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យក្រឡាបញ្ជីមានយោបល់ចំពោះពាក្យបណ្តឹងនោះបាន ដើម្បីពន្យល់ដល់អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងដូចជា ពាក្យបណ្តឹងមានការខ្វះខាតឈ្មោះរបស់ភាគីអាសយដ្ឋានដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់[៩]។

ឈ/.ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់យោបល់បាន នៅមុនពេលទទួលពាក្យបណ្តឹងតែប៉ុណ្ណោះ

ញ/.ក្រឡាបញ្ជីគ្មានសិទ្ធិខាងផ្លូវច្បាប់ក្នុងការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងឡើយ។

ការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងជាសិទ្ធិរបស់តុលាការ[១០] ដូចនេះ ទោះបីជាពាក្យបណ្តឹងនោះមានភាពចន្លោះដាក់ស្តែងក៏ដោយ ក៏ក្រឡាបញ្ជីគ្មានសិទ្ធិមិនទទួលពាក្យបណ្តឹងឡើយ។ បើកិច្ចដែលក្រឡាបញ្ជីអនុវត្តតាមជំហានខាងលើនេះ មានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និងច្បាស់លាស់ហើយនោះ វានឹងមានការទាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិ និងតម្លាភាពទៅនឹងនីតិវិធីនៃការបែងចែកសំណុំរឿងទៅចៅក្រម ដើម្បីចាត់ការបន្តតាមនីតិវិធី[១១]។

១.ការបង់ពន្ធលើការដាក់ពាក្យបណ្តឹង

១.១.ការបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹង[១២]

នៅពេលដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ ភាគីត្រូវបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះ ដោយគណនាទៅតាមតំលៃកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។ តុលាការអាចមានលទ្ធភាពប្រមូលពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងបន្ថែមទៀតក៏បាន។ ចំណុចនេះជាទូទៅពន្ធលើការដាក់ពាក្យបណ្តឹង ត្រូវបង់នៅរដ្ឋបាលនៃតុលាការនីមួយៗ ក៏ប៉ុន្តែក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យថា តើភាគីដែលបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះបង់ពន្ធហើយឬនៅ? បើមិនទាន់បង់ពន្ធទេ ក្រឡាបញ្ជីមិនអាចទទួលយកពាក្យបណ្តឹងនោះឡើយ។

[៩] មាត្រា៧៥ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១០] មាត្រា៧៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១១] មាត្រា២៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១២] មាត្រា៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

១.២.ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីតុលាការ ក្រៅពីពន្ធ[១៣]

ក្រៅពីប្រាក់ដែលដើមបណ្ដឹង ត្រូវបង់នៅពេលដែលដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅតុលាការ។ ដើមបណ្ដឹងត្រូវបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីក្រៅពីពន្ធមួយចំនួនជាមុន និងជាចាំបាច់ផងដែរ សម្រាប់តុលាការ ធ្វើការបញ្ជូនឯកសារបន្ទាប់ពីបណ្ដឹងត្រូវបានដាក់ដូចជា:

ក/.ការបញ្ជូនពាក្យបណ្ដឹង និងឯកសារភ្ជាប់នឹងពាក្យបណ្ដឹងទៅចុងចម្លើយ[១៤]

ខ/.ការបញ្ជូនដីកាកោះហៅភាគី[១៥]

គ/.ចំនួនទឹកប្រាក់ និង ការចំណាយក្នុងការផ្ញើរសំបុត្រតាមរយៈបុស្ដិ៍ប្រៃសណីយ៍ ឬ អាជ្ញាសាលា

ឃ/. ចំនួនទឹកប្រាក់សម្រាប់ការចាយវាយទៅតាមរយៈចំងាយពីតុលាការទៅតំបន់គោលដៅ ដែលត្រូវផ្ញើរសំបុត្រ ដោយមានបញ្ជីចំណាយច្បាស់លាស់។

ប្រសិនបើប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីដែលដើមចោទបង់ឲ្យតុលាការនោះ ប្រើប្រាស់មិនគ្រប់គ្រាន់តុលាការបង្គាប់ឲ្យដើមចោទបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីបន្ថែមទៀតបាន។ ក្រៅពីនេះ ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីក្រៅពីពន្ធផ្សេងពីការចាំបាច់ខាងលើ តុលាការអាចបង្គាប់ឲ្យបង់តាមករណីជាក់ស្ដែង ដែលត្រូវចំណាយ និង តាមដំណាក់កាលនៃនីតិវិធី[១៦]។ ហេតុដូចនេះហើយ នៅពេលដែលពាក្យបណ្ដឹងត្រូវបានដាក់ដល់តុលាការ ភាគីត្រូវបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្ដឹង ហើយក្រឡាបញ្ជីមានតួនាទីត្រូវពិនិត្យទៅលើរឿងនេះ។

២.ការបែងចែករឿងក្ដី[១៧]

តុលាការនីមួយៗ ការបែងចែករឿងក្ដី និងលំដាប់ជំនួសក្នុងករណីដែលចៅក្រមណាមួយមានធុរៈ

[១៣]មាត្រា៦២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១៤]មាត្រា៧៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១៥]មាត្រា៨០ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១៦]មាត្រា៦២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១៧]មាត្រា២៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ត្រូវបានកំណត់ជាមុននៅរៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយដីកាសម្រេចរបស់ប្រធានតុលាការនោះ ហើយការបែងចែករឿងក្តីនីមួយៗទៅឲ្យចៅក្រមម្នាក់ៗគឺ ត្រូវកំណត់ដោយលំដាប់ជាស្វ័យប្រវត្តិដោយកំណត់ដោយវិធានមួយ ដែលកំណត់ជារៀងរាល់ឆ្នាំក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលនៃអំណាចតុលាការ។ ក្នុងការបែងចែកភារកិច្ចនៃការដោះស្រាយ ក៏ត្រូវកំណត់ពីប្រភេទនៃរឿងក្តីណាមួយ ដែលត្រូវដោះស្រាយដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះផងដែរ។ ប្រសិនបើតុលាការនីមួយៗមិនបានកំណត់អំពីវិធីបែងចែករឿងក្តីជាមុនទេ នោះនឹងធ្វើឲ្យមានគុណវិបត្តិដូចជាការដោះស្រាយរឿងក្តីមានការកកស្ទះ និងមានភាពលំអៀងជា មិនខាន។

ដូចនេះ ការបែងចែករឿងក្តីឲ្យចៅក្រមទទួលបន្ទុកជាស្វ័យប្រវត្តិតាមរបៀប ដែលបានកំណត់ទុកជាមុន នាំឲ្យតុលាការអាចរក្សាបាននូវអព្យាក្រឹតភាព។ ចំណែកការបែងចែករឿងក្តីទៅឲ្យចៅក្រម ប្រៀបបានដូចជាការបែងចែករឿងក្តីទៅឲ្យក្រឡាបញ្ជីដូចគ្នា។ ព្រោះថា រឿងក្តីទៅដល់ដៃចៅក្រមរូបណា ទើបក្រឡាបញ្ជីក្រោមឱវាទនៃចៅក្រមរូបនោះមានតួនាទីផងដែរ។

២.១.ចំពោះចៅក្រមជំនុំជម្រះជាក្រុមប្រឹក្សា

រឿងក្តីដែលច្បាប់កំណត់ថា ត្រូវវិនិច្ឆ័យ និង ជម្រះក្តីដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៃចៅក្រម។ គ្រប់រឿងក្តីដែលមានកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង មានតម្លៃមិនតិចជាង ៥.០០០.០០០ (ប្រាំលាន)រៀល ហើយតុលាការទទួលស្គាល់ថា គួរតែត្រូវបានវិនិច្ឆ័យ និងជម្រះដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ដោយគិតពិចារណាអំពីចំនួនគូភាគី និងបញ្ហាផ្សេងទៀត[១៨]។

២.២.ចំពោះចៅក្រមជំនុំជម្រះតែម្នាក់

គ្រប់រឿងក្តីទាំងអស់ លើកលែងតែរឿងក្តីដែលច្បាប់បានកំណត់ថាត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យ និងកាត់សេចក្តីដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ត្រូវធ្វើការបែងចែកទៅចៅក្រមជំនុំជម្រះម្នាក់នៅសាលាដំបូង ដែលត្រូវធ្វើទៅតាមលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្តី សម្រាប់ចៅក្រមម្នាក់។ ដោយយោងទៅលើលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្តីសម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ

[១៨] មាត្រា២៣ កថាខណ្ឌទី២ ចំណុច ក និង ខ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះត្រូវកំណត់ថា រឿងក្តីនេះចាំបាច់ត្រូវធ្វើការជំនុំជម្រះដោយក្រុមប្រឹក្សាដែរឬទេ? ពោល នៅពេលដែលក្រុមប្រឹក្សាសម្រេចថា រឿងក្តីនេះត្រូវធ្វើការជំនុំជម្រះដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ តុលាការត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេច។ នៅក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមម្នាក់ដែលត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យដោះស្រាយរឿងក្តីតាំងពីពេលដំបូង មិនអាចក្លាយជាសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះដើម្បីវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីបានឡើយ។ ហើយជាទូទៅ ក្រឡាបញ្ជីនៃប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ទើបមានសិទ្ធិឡើងសវនការ[១៩]។

៣.ការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹង

នៅពេលបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ទៅតុលាការ តុលាការត្រូវធ្វើការពិនិត្យលើពាក្យបណ្តឹង អំពីទម្រង់នៃពាក្យបណ្តឹង តើមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និងពេញលេញតាមមាត្រា៧៥ កថាខណ្ឌទី២ ហើយឬនៅ។ ការពិនិត្យ ត្រូវឆ្លងកាត់ក្រឡាបញ្ជីដែលត្រូវពិនិត្យដូចជាៈ

ក/.អាសយដ្ឋានរបស់ភាគីបណ្តឹង

ខ/.ខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការចេញ

គ/.អង្គហេតុចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ

ឃ/.ការបង់ពន្ធបានត្រឹមត្រូវដែរឬទេ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា៦១

ង/.ប្រាក់ ដែលជាប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការ សម្រាប់បញ្ជូន ហើយឬនៅ។

គោលបំណងនៃការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងនេះ គឺជាការពិនិត្យពីភាពស្រប ឬមិនស្រប និងលក្ខខណ្ឌនៃទម្រង់តែប៉ុណ្ណោះ។ ហើយមិនអនុញ្ញាតឲ្យពិនិត្យមើលថា តើស្របនឹងលក្ខខណ្ឌផលប្រយោជន៍នៃបណ្តឹង ឬលក្ខខណ្ឌបណ្តឹងផ្សេងទៀតឬទេ ឬក៏ទាមទារតាមផ្លូវនោះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវដែរឬទេ។

ប្រសិនបើខ្វះចំណុចដែលចាំបាច់ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង ឬពន្ធដាក់ពាក្យសុំមិនត្រូវបានបង់ ឬមានកង្វះជាអាទិ៍ តុលាការត្រូវចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យធ្វើការកែតម្រូវនូវចំណុចដែលខ្វះនោះ ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យដើម្បីកែតម្រូវ។ តែបើដើមចោទមិនបានធ្វើការកែតម្រូវក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នោះទេ

[១៩]មាត្រា២៣ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

តុលាការត្រូវលើកចោលបណ្តឹងដោយដីកាសម្រេច។ បើមិនពេញចិត្តនឹងដីកាសម្រេចនេះ ដើមចោទអាចប្តឹងជំទាស់ទៅសាលាឧទ្ធរណ៍។ នៅពេលដែលដើមចោទបានធ្វើការកែតម្រូវតាមបង្គាប់ឲ្យធ្វើការកែតម្រូវ តុលាការត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅឲ្យចុងចម្លើយ ហើយចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះ[២០]។

កថាភាគទី៣៖ កិច្ចការក្នុងការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង

ក្រោយពីពិនិត្យពាក្យបណ្តឹង ប្រសិនបើតុលាការទទួលស្គាល់ថាពាក្យបណ្តឹងនោះត្រឹមត្រូវតាមទម្រង់ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅឲ្យចុងចម្លើយ ដោយហេតុថាការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះ គឺជាការផ្តល់ឱកាសឲ្យភាគីម្ខាងទៀតបានដឹងអំពីបណ្តឹងតើបុគ្គលណាជាអ្នកប្តឹង កម្មវត្ថុជាអ្វី និងមធ្យោបាយតទល់របស់អ្នកប្តឹងនោះជាដើម។ ហើយក៏ជាការផ្តល់ឱកាសឲ្យភាគីម្ខាងទៀតបានឆ្លើយដោះសារ និងរៀបចំមធ្យោបាយសម្រាប់ការពារខ្លួនផងដែរ[២១]។ តាមរយៈការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងទៅចុងចម្លើយ ចុងចម្លើយក៏ក្លាយជាប្រធាននៃនីតិវិធីនៃបណ្តឹង ហើយទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងភាគីទាំងបី គឺតុលាការ ចុងចម្លើយ និងដើមចោទ នឹងកើតមានឡើងពីពេលនោះ។ ក្នុងន័យនេះ ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងត្រូវសម្រេចដោយការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅឲ្យចុងចម្លើយ។

១.ភារកិច្ចរបស់ដើមចោទ

[២០] មាត្រា៧៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[២១] មាត្រា២៨៦ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ចំពោះពាក្យបណ្ដឹងដែលបានដាក់រួចហើយ ដើមចោទត្រូវគោរពតាមកាតព្វកិច្ចក្នុងនីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផលនៅពេលដែលចៅក្រមកំណត់។ ប្រសិនបើដើមចោទមិនគោរពតាម នោះនឹងត្រូវចាត់ទុកថាជាការបោះបង់ចោលនូវសិទ្ធិទាមទារ។

២.ភារកិច្ចរបស់ចុងចម្លើយ

កាលបើពាក្យបណ្ដឹងត្រូវបានបញ្ជូនដល់ដៃចុងចម្លើយរួចហើយ ចុងចម្លើយត្រូវគោរពតាមកាតព្វកិច្ចរបស់តុលាការដែលបានកំណត់ និងត្រូវត្រៀមខ្លួនក្នុងនីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផល។ កាលបើចុងចម្លើយមិនគោរពតាមតុលាការនឹងមាននីតិវិធីបន្តបន្ទាប់ ហើយការមិនគោរពគឺជាលទ្ធផលអាក្រក់របស់ចុងចម្លើយ។

ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផល

កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផល គឺជានីតិវិធីរៀបចំនូវការអះអាងរបស់គូភាគី និងរៀបចំនូវចំណុចវិវាទនៃរឿងក្ដី ព្រមទាំងរៀបចំនូវភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចវិវាទ ដើម្បីឲ្យតុលាការធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាងជាសមូហវិធី នៅក្នុងនីវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[២២]។

នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលនេះ ធ្វើឡើយក្នុងគោលបំណងដើម្បីកាត់បន្ថយនូវចំណុចវិវាទ ឬកុំឲ្យមានភាពស្មុគស្មាញលើចំណុចវិវាទ ដើម្បជួយសម្រួលដល់ការវិនិច្ឆ័យរឿងក្ដី នៅក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ឲ្យបានល្អិតល្អន់។ ព្រោះថានៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ភាគីនីមួយៗតែងតែលើកឡើងនូវអង្គហេតុផ្សេងៗ ដែលខ្លួនយល់ថាមានប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួន ដោយពុំគិតថាអង្គហេតុនោះមាន ឬគ្មានសារៈសំខាន់ចំពោះរឿងក្ដីនោះទេ។ ឯភាគីម្ខាងទៀតតែងតែតវ៉ាចំពោះការលើកឡើងនូវអង្គហេតុរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ហើយតែងតែព្យាយាមដាក់ភស្តុតាងទាំងឡាយណា

[២២]មាត្រា១០៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ដែលខ្លួនយល់ថាមានផលប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនឯង។ ការធ្វើបែបនេះនឹងនាំឲ្យការជំរះក្តីមានការស្មុគស្មាញ និងអូសបន្លាយពេលវេលាឥតប្រយោជន៍ដែលធ្វើការមានការលំបាកក្នុងការស្វែងរកការពិត។ ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាមុននឹងចាប់ផ្តើមធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវពិគ្រោះជាមួយភាគីទាំងសងខាង ដើម្បីរៀបចំសេចក្តីអះអាងរបស់ភាគី និងបំភ្លឺអំពីចំណុចវិវាទជាមុនសិន។

នៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ពុំបានកំណត់ថានីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលនេះ អាចធ្វើឡើងប៉ុន្មានដងនោះទេ។ តុលាការត្រូវកំណត់ថា នីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផលដំបូងក្នុងអំឡុងពេល៣០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់[២៣]។ នីតិវិធីនេះ ត្រូវធ្វើឡើងនូវកាលបរិច្ឆេទដែលគូភាគីអាចចូលរួមបាន នេះជាគោលការណ៍ចំពោះមុខដែលតុលាការត្រូវតែគោរព ហើយមិនចាំបាច់បើកជាសាធារណៈទេ[២៤]។ ប៉ុន្តែ តុលាការអាចអនុញ្ញាតអ្នកដែលតុលាការយល់ឃើញថាសមរម្យ ចូលស្តាប់ជាអ្នកសង្កេតការណ៍បាន[២៥]។

នៅក្នុងភារកិច្ចនេះ ក្រឡាបញ្ជីជាអ្នករំលឹកដល់ចៅក្រមអំពីកាលបរិច្ឆេទ ដើម្បីកុំឲ្យចៅក្រមភ្លេចនៅពេលដែលចៅក្រមមានការងារច្រើន។

កថាភាគទី២៖ កំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផល

នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីមួយៗ តុលាការត្រូវកំណត់បង្គាប់ឲ្យក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុ។ កំណត់ហេតុត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយប្រធាន និងក្រឡាបញ្ជីដោយហេតុថាពួកគេជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើកំណត់ហេតុនេះ។

ចំណុចដែលត្រូវសរសេរ៖

- សញ្ញាណរឿងក្តី
- ឈ្មោះចៅក្រម និង ក្រឡាបញ្ជី
- ឈ្មោះភាគី អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ និង អ្នកបកប្រែដែលបង្ហាញខ្លួន
- ពេលវេលា និង ទីកន្លែង។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ក៏ត្រូវកត់ត្រាឲ្យបានច្បាស់លាស់ផងដែរនូវចំណុច៖

[២៣] មាត្រា៨០ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[២៤] មាត្រា៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[២៥] មាត្រា១០៥ នៃក្រមនីតិរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

•ខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការចេញ

•ចម្លើយតបរបស់ចុងចម្លើយចំពោះការទាមទារនោះ

•ខ្លឹមសារនៃអង្គហេតុដែលបានអះអាង និង ការស្នើសុំឲ្យពិនិត្យភស្តុតាង

•ការទទួលស្គាល់ ឬ មិនទទួលស្គាល់របស់ភាគីចំពោះអង្គហេតុដែលបានអះអាងដោយភាគីម្ខាងទៀត និង ការទទួលស្គាល់ ឬ មិនទទួលស្គាល់ចំពោះ ភាពត្រឹមត្រូវនៃឯកសារដែលតុលាការបានបង្ហាញ។

•ការដកបណ្ដឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ និងការទទួលស្គាល់ការមទារ

•ចំណុចដែលតុលាការបង្គាប់ឲ្យកត់ត្រា និង

•ចំណុចដែលតុលាការអនុញ្ញាតឲ្យកត់ត្រាតាមការទាមទាររបស់ភាគី

•ការសម្រេចសេចក្តីដែលបានធ្វើ នៅកាលបរិច្ឆេទនោះដោយមិនធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ។

ដូច្នេះ កំណត់ហេតុស្ដីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលត្រូវគោរពតាមមាត្រា១០៩ មាត្រា១១០ និងមាត្រា១១១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។

<u>សំគាល់៖</u> កំណត់ហេតុមានសារៈសំខាន់ណាស់នៅពេលដែលតុលាការថ្នាក់ខ្ពស់ធ្វើការពិនិត្យការជំនុំជម្រះនៅតុលាការដើម។ នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផល ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និងក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះហត្ថលេខា។ ក្នុងករណីដែលការជំនុំជម្រះចៅក្រមទោល ចៅក្រមនោះជាអ្នកចុះហត្ថលេខា។ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីថ្មីនេះ មិនតម្រូវឲ្យគូភាគីនៃបណ្ដឹង អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ ឬអ្នកបកប្រែចុះហត្ថលេខាទេ។

កថាភាគទី៣៖ ភាលបរិច្ឆេទត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលលើកដំបូង

១.ការសាកល្បងផ្សះផ្សា

នាពេលដំបូងនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការៈ

ក/.ត្រូវសាកល្បងផ្សះផ្សាជាមុនសិន

ខ/.ការសាកល្បងផ្សះផ្សានេះ មិនត្រឹមតែធ្វើនៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែតុលាការអាចធ្វើនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់។

គ/.ប្រសិនបើបានដឹងច្បាស់លាស់តាមអាកប្បកិរិយារបស់ភាគីថា ពុំមានឆន្ទៈសះជាទេ ឬឃើញថា ការផ្សះផ្សាមិនសមរម្យទេនោះ មិនចាំបាច់ធ្វើការផ្សះផ្សាទេ។

ឃ/.ក្នុងពេលផ្សះផ្សានេះ បើគូភាគីមានការសះជានឹងគ្នា ឬមានការលះបង់ការទាមទារ ឬទទួលស្គាល់ការទាមទារនោះ តុលាការត្រូវកត់ត្រាក្នុងកំណត់ហេតុ ហើយកំណត់ហេតុមានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ[២៦]។

ង/.ក្នុងករណីមិនអនុវត្តតាម អាចប្ដឹងទៅតុលាការអនុវត្តបាន។

២.ការអះអាងរបស់ភាគី

២.១.ដើមចោទ

តុលាការត្រូវឲ្យដើមចោទធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍:

•ដោយផ្ទាល់អំពីសាលក្រម ដែលទាមទារអំពីអង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ។

•អំពីអង្គហេតុ ដែលមូលហេតុនៃការទាមទារអំពីអង្គហេតុសំខាន់ៗ ក្នុងចំណោមអង្គហេតុដែលជាមូហេតុនៃការទាមទារដែលមាននៅក្នុងពាក្យបណ្ដឹង។

២.២.ចុងចម្លើយ

តុលាការត្រូវឲ្យចុងចម្លើយធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់ តបចំពោះខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលទាមទារដោយដើមចោទ។

នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនេះ រាល់ឯកសារត្រៀម និងការបញ្ជាក់របស់គូភាគីពុំចាត់ទុកជាភស្តុតាងឡើយ។ ប៉ុន្តែភាគីអាចស្នើសុំឲ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាងបានក្នុងពេលនេះ ភស្តុតាងដែលអាចទទួលយកមកពិនិត្យបានមានតែភស្តុតាងជាឯកសារប៉ុណ្ណោះ។

៣.សិទ្ធិបំភ្លឺរបស់តុលាការ

សិទ្ធិបំភ្លឺរបស់តុលាការអាចប្រើបាន បើយល់ឃើញថាការអះអាងរបស់ភាគីមិនច្បាស់លាស់ ឬក៏ការអះអាងការបញ្ជាក់ភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់ ដែលធ្វើឲ្យតុលាការមិនអាចក្ដាប់បានអំពីអត្ថន័យ។

[២៦]មាត្រា២២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ការប្រើសិទ្ធិបំភ្លឺនេះ គឺដើម្បីឲ្យចំណុចនៃអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ដែលទាក់ទងនឹងបណ្តឹងមានភាពច្បាស់លាស់ តុលាការអាចសាកសួរភាគី ឬឲ្យភាគីអះអាង ឬបញ្ជាក់ភស្តុតាងចំពោះចំណុចនោះនៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផល ឬការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បាន[២៧]។

៤.ការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ

ជាគោលការណ៍ ការពិនិត្យភស្តុតាងអាចធ្វើឡើងតាមការស្នើសុំឲ្យពិនិត្យរបស់គូភាគី[២៨]។ ករណីនេះ អាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ។ ការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាង អាចធ្វើនៅមុនពេលកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬមុនកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បាន[២៩]។ តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចទាក់ទងនឹងការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាង។ "ពាក្យដីកាសម្រេច"នេះ ពុំចាំបាច់សរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទេ[៣០] គឺអាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់បាន ព្រោះគូភាគីមានវត្តមានទាំងសងខាង តែត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុ។ ចំពោះភស្តុតាងដែលអាចយកមកពិនិត្យក្នុងនីតិវិធីនេះបាន គឺមានតែភស្តុតាងជាឯកសារ។

ចំពោះភស្តុតាងជាសាក្សី ភាគីអាចស្នើសុំដាក់នៅនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលនេះបាន[៣១]។ ប៉ុន្តែច្បាប់មិនអនុញ្ញាតឲ្យមានការសាកសួរសាក្សីក្នុងដំណាក់កាលនេះបានទេ។ ម្យ៉ាងទៀតចំពោះអង្គហេតុដែលត្រូវបញ្ជាក់ដោយការពិនិត្យភស្តុតាងពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវឲ្យគូភាគីស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាងនោះនៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ភាគីពុំអាចដាក់មធ្យោបាយតទល់

[២៧] មាត្រា៩០ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[២៨] មាត្រា១១៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[២៩] មាត្រា១២៥ កថាខណ្ឌទី៣ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៣០] មាត្រា២១៣ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៣១] មាត្រា១០៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ឬការពារខ្លួនថ្មីបានទៀតទេ លើកលែងតែមានករណីពិសេស[៣២]។ មុននឹងបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ជាមួយភាគីនូវអង្គហេតុ ដែលនឹងត្រូវបំភ្លឺនាពេលពិនិត្យភស្តុតាងនៅពេលក្រោយ[៣៣] ហើយតុលាការត្រូវធ្វើការកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅពេលណាដែលគូភាគីអាចចូលរួមបាន ហើយត្រូវកោះហៅគូភាគីមកចូល[៣៤]។

នៅក្នុងកថាភាគនេះ ក្រឡាបញ្ជីក៏មានតួនាទីក្នុងការកត់ត្រានូវកំណត់ហេតុផងដែរ។

ផ្នែកទី៣៖ កិច្ចការនាពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

កថាភាគទី១៖ ភាពចាំបាច់នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

មុននឹងចេញសាលក្រមស្តីពីបណ្តឹង តុលាការចាំបាច់ត្រូវឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដើម្បីស្តាប់ការអះអាងដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ចំពោះមុខ និងគោលការណ៍នៃការជំនុំជម្រះក្តីជាសាធារណៈ[៣៥]។ ជាគោលការណ៍ ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវធ្វើឡើងនៅពេលកាលបរិច្ឆេទដែលភាគីទាំងសងខាងអាចមានវត្តមានបាន[៣៦] និងនៅសាលសវនាការជាសាធារណៈ[៣៧]។ ក្នុងករណីដែលភាពសាធារណៈបណ្តាលឲ្យខូចសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ នោះតុលាការអាចធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាអសាធារណៈបាន

[៣២] មាត្រា១០៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៣៣] មាត្រា១០៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៣៤] មាត្រា១១៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៣៥] មាត្រា១១៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៣៦] មាត្រា១១៥ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៣៧] មាត្រា១១៥ កថាខណ្ឌទី២ វាក្យខណ្ឌទ១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ដោយតុលាការត្រូវកត់ត្រាអំពីហេតុការណ៍នោះ

ព្រមទាំងមូលហេតុនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[៣៨]។

កថាភាគទី២៖ កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី១

១.សេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ជាបឋម:

ក/.ភាគី

ត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[៣៩]។

ខ/.ភាគីត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីចំណុចវិវាទ

គ/.ភាគីត្រូវថ្លែងការណ៍សង្ខេប:

-អំពីអង្គហេតុដែលបានអះអាង

-អំពីភស្តុតាងដែលបានស្នើដាក់

-អំពីដីកាសម្រេចស្តីពីភស្តុតាងចេញដោយតុលាការ

-អំពីលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ

ឃ/.ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងពុំមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទេ តុលាការអាចពន្យល់សង្ខេបអំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយសួរបញ្ជាក់ថា យល់ស្របឬទេ ហើយប្រសិនបើយល់ស្រប អាចបកស្រាយថា ភាគីទាំងសងខាងបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុបាន។

សំគាល់:

-ស្តីពីវិវាទ និងអង្គហេតុដែលត្រូវបញ្ជាក់តាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាងវិញ ភាគីបានធ្វើដូចគ្នា នឹងការធ្វើនៅមុនពេលបញ្ចប់ការបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលដែរ ហើយនៅក្នុងកំណត់ហេតុមានសរសេរយោងដែរ។

---

[៣៨]មាត្រា១១៥ កថាខណ្ឌទី២ វាក្យខណ្ឌទី២ និង មាត្រា១១៨ កថាខណ្ឌទី១ ចំណុច ច ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[៣៩]មាត្រា១១៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-ស្តីពីការស្នើដាក់ភស្តុតាង និងការសម្រេចទទួល ឬមិនទទួលយក ព្រមទាំងលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារវិញ គឺដូចគ្នានឹងបញ្ជីភស្តុតាងជាឯកសារ និងបញ្ជីសាក្សីជាអាទិ៍ ហេតុនេះហើយក្នុងកំណត់ហេតុគេបានសរសេរយោងដែរ។

២.សកម្មភាពបណ្តឹងដែលអាចធ្វើនៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

នៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ជាគោលការណ៍គេអាចធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹងទាំងអស់បាន ដែលសកម្មភាពទាំងនោះរួមមាន:

ក/.ភាគីអះអាងស្តីពីអង្គហេតុបាន[៤០]

ខ/.ភាគីអាចដាក់ឯកសារត្រៀម និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍[៤១]

គ/.ដីកាអាចស្នើដាក់ភស្តុតាង[៤២]

ឃ/.ដីកាសម្រេចស្តីពីការស្នើសុំដាក់ភស្តុតាង

ង/.ការពិនិត្យភស្តុតាង

ច/.ភាគីធ្វើការទាញហេតុផលចុងក្រោយ[៤៣]

ឆ/.ការដកពាក្យបណ្តឹងសះជា ការបោះបង់នូវការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និងការសារភាព ជាអាទិ៍។

កថាភាគទី៣៖ កំណត់ហេតុនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

តុលាការត្រូវឲ្យក្រឡាបញ្ជី ធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៅគ្រប់កាលបរិច្ឆេទនីមួយៗ។ កំណត់ហេតុត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយប្រធាន និងក្រឡាបញ្ជី ដោយហេតុថា ពួកគេជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើកំណត់ហេតុនេះ។

ចំណុចដែលត្រូវសរសេរ:

-សញ្ញាណរឿងក្តី

-ឈ្មោះចៅក្រម និង ក្រឡាបញ្ជី

-ឈ្មោះតំណាងអយ្យការដែលបានចូលរួម ប្រសិនបើមាន

[៤០]មាត្រា១១៦ កថាខណ្ឌទី៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤១]មាត្រា១០១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤២]មាត្រា១១៦ កថាខណ្ឌទី៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤៣]មាត្រា១១៦ កថាខណ្ឌទី៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-ឈ្មោះភាគីអ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ និងអ្នកបកប្រែដែលបានបង្ហាញខ្លួន

-ពេលវេលា និងទីកន្លែងនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

-ហេតុការណ៍ ដែលធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាសាធារណៈ ឬហេតុការណ៍ និងមូលហេតុដែលមិនបានធ្វើជាសាធារណៈ។

នៅក្នុងកំណត់ហេតុ ស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវកត់ត្រានូវសេចក្តីសង្ខេបអំពីការទាញហេតុផលនីមួយៗ ហើយជាពិសេស ត្រូវកត់ត្រាឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវចំណុចដូចខាងក្រោម:

-ការដកពាក្យបណ្តឹង

-ការផ្សះផ្សា

-ការលះបង់ការទាមទារ

-ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព

-សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់:

•សាក្សី

•ភាគីផ្ទាល់ខ្លួន

•របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ

-ការធ្វើសម្បថ ឬ មិនធ្វើសម្បថរបស់៖

•សាក្សី

•របស់ភាគីផ្ទាល់ខ្លួន

•របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ

•មូលហេតុដែលមិនបានឲ្យសាក្សី និងអ្នកធ្វើកោសលវិច័យធ្វើសម្បថ

-លទ្ធផលនៃការត្រួតពិនិត្យ

-ចំណុចដែលតុលាការបានបង្គាប់ឲ្យកត់ត្រា និង ចំណុចដែលតុលាការអនុញ្ញាតឲ្យកត់ត្រាតាមការទាមទាររបស់ភាគី

-ការសម្រេចសេចក្តីដែលបានធ្វើឡើង ដោយមិនបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

-ការប្រកាសសេចក្តីសម្រេច

ក្នុងករណីដែលបណ្តឹង ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយមិនតាមការសម្រេចសេចក្តីទេ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សាក្សី របស់ភាគីផ្ទាល់ និងរបស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ

និងលទ្ធផលនៃការត្រួតពិនិត្យ អាចមិនសរសេរក្នុងកំណត់ហេតុបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ។ ប៉ុន្តែបញ្ញតិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយចំពោះករណីដែលភាគីទាមទារឲ្យកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់រយៈពេល១សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានដឹងថា បណ្តឹងនោះត្រូវបានបញ្ចប់។

<u>សំគាល់:</u> ក្រៅពីប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និងក្រឡាបញ្ជី មិនចាំបាច់ឲ្យអ្នកចូលផ្សេងទៀត ចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតម្រាមដៃនៅលើកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ។

១.សារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

សារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងសារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ។ លើសពីនេះមានចំណុចសារធាតុជាច្រើន នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលតម្រូវឲ្យតុលាការយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចសេចក្តី និងមានចំណុចសារធាតុខ្លះទាក់ទងនឹងការបញ្ចប់បណ្តឹងតាមរយៈកំណត់ហេតុដែលទាំងនោះរួមមាន:

១.១.ចំណុចសារធាតុ ដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចសេចក្តី

-ការលះបង់ការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និងការសារភាព តុលាការមិនចាំបាច់ពិនិត្យភស្តុតាងបន្ថែមទេ[៤៤]។

-សាក្សី និងអ្នកជំនាញដែលមិនព្រមធ្វើសម្បថ តុលាការមិនអាចយកចម្លើយអ្នកទាំងអស់នោះ យកមកធ្វើជាភស្តុតាងបានទេ[៤៥]។

-បើភាគីម្ខាងបានប្តឹងសុំ ហើយភាគីម្ខាងដែលត្រូវបានភាគីម្ខាងប្តឹងសុំនោះ មិនហ៊ានធ្វើសម្បថ តុលាការអាចទទួលស្គាល់ថា សេចក្តីអះអាងអំពីចំណុចសាកសួរភាគីម្ខាងទៀត ជាការពិតបាន[៤៦]។

១.២.ចំណុចដែលទាក់ទងការបញ្ចប់បណ្តឹងដោយកំណត់ហេតុ[៤៧]

[៤៤] មាត្រា១២៣ ចំណុច ខ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤៥] មាត្រា១៣៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤៦] មាត្រា១៤០ ចំណុច ២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤៧] មាត្រា២២១ និង ២២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-ការដកពាក្យបណ្តឹង

-ការសះជា

-ការលះបង់ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារ

២.សុពលភាពនៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

សុពលភាពនៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងសុពលភាពនៃកំណត់ហេតុជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ។

ដូច្នេះ កំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវគោរពតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់[៤៨]។

កថាភាគទី៤៖ ការពិនិត្យភស្តុតាងដោយសម្ងាហវិធី

នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកដំបូង ដែលធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីការបញ្ជាប់ ការរៀបចំចំណុចវិវាទ និងភស្តុតាងរួចហើយ តុលាការត្រូវធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាង អាចប្រព្រឹត្តទៅជាបន្ទាន់បាន[៤៩]។ ការសាកសួរសាក្សី ឬសាម៉ីភាគី បើអាចធ្វើបាន ត្រូវធ្វើដោយសម្ងាហវិធី[៥០]។ តាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាងដោយសម្ងាហវិធី តុលាការនឹងអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានត្រឹមត្រូវ ហើយបានលឿនដោយផ្អែកលើជំនឿទុកចិត្តថ្មីៗ។

១.ការសាកសួរសាក្សី

តួនាទីសំខាន់របស់តុលាការ ក្នុងការសាកសួរសាក្សីនៃគោលការណ៍ គឺមិនទទួលទាំងបង្ខំចិត្តនូវចម្លើយរបស់សាក្សីថាជាការពិតទេ។ តុលាការ ត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយពិចារណាថា តើចម្លើយរបស់សាក្សីនោះ ពិត ឬ មិនពិត លើចម្លើយដែលមានលាយឡំគ្នាទាំងចម្លើយពិត និងមិនពិត។ ចំណុចពិសេសនៃការសាកសួរសាក្សី គឺសាក្សីធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ នូវអង្គហេតុដែលខ្លួនបានដឹង តាមការពិសោធន៍របស់ខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ ហើយចម្លើយរបស់សាក្សី គឺជាភស្តុតាង។ ការធ្វើឲ្យសាក្សីបញ្ចេញពាក្យសម្តីដើម្បីប្រាប់ដល់ចៅក្រម គឺជាតួនាទីមួយសំខាន់ណាស់របស់ចៅក្រមក្នុងការរកឃើញនូវការពិត។

នីតិវិធីសាកសួរមានដូចតទៅ:

[៤៨] មាត្រា១១៧ មាត្រា១១៨ ១១៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៤៩] មាត្រា១២៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៥០] មាត្រា១២៧ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ក/.សួរអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី

-ឈ្មោះ ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត

-អាសយដ្ឋាន

-មុខរបរជាដើម។

ខ/.សម្បថ[៥១]

-សាក្សីត្រូវតែធ្វើសម្បថមុនពេលសាកសួរ លើកលែងតែមាត្រា១៣៧ ចំណុច ២

-សម្បថត្រូវដឹកនាំដោយក្រឡាបញ្ជី

-ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុខវត្តស័ក្តិសិទ្ធិនៃតុលាការនីមួយៗ

-ក្រោយពីធ្វើសម្បថ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវធ្វើកំណត់សម្បថ

គ/.ការកម្រិតការសាកសួរ

-ត្រូវធ្វើដាច់ដោយឡែក និងច្បាស់លាស់[៥២]

-សំណួរច្រំដែល

-សំណួរដែលគ្មានទំនាក់ទំនងនឹងចំណុចវិវាទ

-សំណួរដែលប្រមាថមើលងាយ ឬធ្វើឲ្យច្របូកច្របល់ដល់សាក្សី

២.ការសាកសួរសាមីភាគី

ជាគោលការណ៍ នីតិវិធីនៃការសាកសួរសាមុីភាគី ក៏ដូចទៅនឹងនីតិវិធីនៃការសាកសួរសាក្សីដែរ

គឺត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការសាកសួរសាក្សី[៥៣]។

ក/.សួរអត្តសញ្ញាណរបស់ភាគី

ខ/.តុលាការអាចឲ្យសាមុីភាគីធ្វើសម្បថ

គ/.បើតុលាការឲ្យធ្វើសម្បថ ត្រូវពន្យល់ពីគោលបំណងនៃការធ្វើសម្បថ និងកំណត់ហេតុសម្បថ។

ឃ/.មិនត្រូវឲ្យសាមុីភាគីចេញពីសាលសវនាការទេ

ង/.ភាគីត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផល

កថាភាគទី៥៖ ការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

[៥១] មាត្រា១៣៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៥២] មាត្រា១៣៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៥៣] មាត្រា១៤១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ក្នុងករណីយល់ឃើញថា ត្រូវបញ្ចប់ការវិនិច្ឆ័យដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការទាញហេតុ និងការពិនិត្យភស្តុតាង តុលាការត្រូវបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ហើយចេញសាលក្រមចុងក្រោយ[៥៤]។ តុលាការត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យនូវភាពត្រឹមត្រូវនៃការទាមទារ ដោយផ្អែកលើស្ថានភាពនៃការអះអាង និងបញ្ជាក់ភស្តុតាងនៅពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។ ហេតុនេះហើយ អាជ្ញាអស់ជំនុំនៃការវិនិច្ឆ័យ ត្រូវកំណត់ជាស្តាពរនូវសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនៅពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[៥៥]។ ដូច្នេះ នៅក្នុងសាលក្រម ត្រូវសរសេរ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[៥៦] និងបញ្ជូនទៅកាន់ក្រឡាបញ្ជី ដើម្បីតម្កល់ទុក។

[៥៤] មាត្រា១៨០ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៥៥] មាត្រា១៩៤ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៥៦] មាត្រា១៨៩ កថាខណ្ឌទី១ ចំណុច ខ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ជំពូកទី២
នីតិវិធីជាស់តឿន ការចាត់ចែងរក្សាការពារ និងសាលក្រម

ផ្នែកទី១៖ នីតិវិធីជាស់តឿន

កថាភាគទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីជាស់តឿន

នីតិវិធីជាស់តឿន ជានីតិវិធីមួយដែលអាចឲ្យម្ចាស់បំណុលបានទទួលដោយឆាប់រហ័ស និង ងាយស្រួលនូវលិខិតអនុវត្តមួយ ដែលអាចយកទៅសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបានដូចសាលក្រម ឬសាលដីកា។ ចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ដោយមិនបាច់ឆ្លងកាត់តាមនីតិវិធីបណ្តឹងធម្មតា ហើយបានតែក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលយល់ឃើញថា កូនបំណុលគ្មានហេតុផលដើម្បីជំទាស់តាមការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់។

តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចជាស់តឿនបាន តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់។ ប៉ុន្តែករណីនេះ អាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែអាចធ្វើការបញ្ជូនដីកានោះ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបាន តាមវិធីក្រៅពីការបញ្ជូនតាមការផ្សាយជាសាធារណៈ[៥៧]។

កថាភាគទី២៖ ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចជាស់តឿន

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចជាស់តឿន[៥៨] ចំពោះកូនបំណុលដូចមានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោម:

ត្រូវធ្វើទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើតំបន់ដែលបានកំណត់ ក្នុងចំណុចនីមួយៗដូចខាងក្រោម៖

ក.រូបវន្តបុគ្គល៖

-លំនៅឋាន

-មានលំនៅឋានមិនពិតប្រាកដនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ គឺទីសំណាក់

---

[៥៧] មាត្រា៣១៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[៥៨] មាត្រា៣២០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ខ.នីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេស៖

-ទីស្នាក់ការកណ្តាល ឬ

-ទីកន្លែងអាជីវកម្មចម្បង ឬ

-ទីកន្លែងអាជីវកម្មទេ គឺលំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាង ឬ

-របស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចាត់ចែងការងារជាចម្បង។

គ.នីតិបុគ្គលបរទេស៖

-ទីស្នាក់ការកណ្តាល ឬ

-ទីកន្លែងអាជីវកម្មចម្បងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ

-បើពុំមានទីស្នាក់ការ ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ គឺ

-លំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ

-របស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ច ចាត់ចែងការងារជាចម្បងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន អំពីការទាមទារដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោមនេះ។ អាចធ្វើទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច លើតំបន់ដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចនីមួយៗខាងក្រោមនេះបានដែរ៖

➢ការទាមទារចំពោះបុគ្គលដែលមានទីស្នាក់ការ ឬកន្លែងអាជីវកម្ម ហើយការទាមទារនោះ ទាក់ទងនឹងការងារនៃទីស្នាក់ការ ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មនោះ៖

-គឺ កន្លែងដែលមានទីស្នាក់ការ ឬ

-ទីកន្លែងអាជីវកម្មនោះ

➢ការទាមទារឲ្យសងជាប្រាក់ដោយរូបិយាណត្តិ ឬមូលប្បទានប័ត្រ និងការទាមទារបន្ទាប់បន្សំ ដែលទាក់ទងនឹងវត្ថុទាំងនេះ៖

-កន្លែងដែលត្រូវសងរូបិយណត្តិ ឬ

-កន្លែងដែលត្រូវសងមូលប្បទានប័ត្រនោះ។

សំគាល: សមត្ថកិច្ច ដែលបានកំណត់ខាងលើនេះ ជាសមត្ថកិច្ចផ្តាច់មុខ។

១.ចំណុចដែលត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿន

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ[៥៩]៖

[៥៩]មាត្រា៣២៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ក/.ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយនិងឈ្មោះ និងអាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់។

ខ/.ដីកាសម្រេចដែលម្ចាស់បំណុលទាមទារឲ្យតុលាការចេញ និងអង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារនេះ។

គ/.សេចក្តីបង្គាប់ឲ្យសងជាប្រាក់ ដែលមានកំណត់នូវចំនួន ។

ក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿនខាងលើនេះ ត្រូវសរសេរបន្ថែមថា បើកូនបំណុលមិនបានដាក់ពាក្យប្តឹងតវ៉ាការដាស់តឿន ក្នុងអំឡុងពេល២(ពីរ)សប្តាហ៍ បន្ទាប់ពីបានទទួលការបញ្ជូននូវដីកាសម្រេចដាស់តឿននេះទេ នោះតុលាការត្រូវប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។

២.ការលើកចោលនូវពាក្យសុំ

ការលើកចោលនូវពាក្យសុំបានបញ្ជាក់ថា ក្នុងករណីដែលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន មានភាពផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣១៩ (លក្ខខណ្ឌនៃដីកាសម្រេចដាស់តឿន) ឬមាត្រា៣២០ (ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន) ខាងលើនេះ ឬក្នុងករណីដែលមានភាពច្បាស់លាស់ថា គ្មានមូលហេតុក្នុងការទាមទារ ដោយគិតអំពីខ្លឹមសារនៃពាក្យសុំទេ តុលាការត្រូវលើកចោលពាក្យសុំនេះដោយដីកាសម្រេច ។ បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ចំពោះការទាមទារមួយភាគ ដែលមិនអាចចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនភាគនោះ[៦០]។

កថាភាគទី៣៖ ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវចេញដោយមិនបាច់សួរកូនបំណុល។ កូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ទៅតុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ។

១.ការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន

តុលាការត្រូវជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចដាស់តឿនទៅម្ចាស់បំណុល ហើយត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ទៅកូនបំណុលផងដែរ។

[៦០] មាត្រា៣២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ដីកាសម្រេចដាស់តឿនត្រូវមានអានុភាព នៅពេលដែលបានបញ្ជូនទៅដល់ដៃកូនបំណុល។ ប្រសិនបើមិនអាចបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿនដោយសារគ្មានលំនៅឋាន ទីសំណាក់ ទីស្នាក់ការ ទីកន្លែងអាជីវកម្មរបស់កូនបំណុល ឬលំនៅឋានរបស់អ្នកទទួលបន្ទុកភារកិច្ចចម្បងនៅទីកន្លែងដែលម្ចាស់បំណុលបានរាយការណ៍ទេ តុលាការត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុការណ៍នេះទៅម្ចាស់បំណុល។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលមិនបានរាយការណ៍អំពីកន្លែងដែលត្រូវបញ្ជូន ក្រៅពីកន្លែងដែលខ្លួនបានរាយការណ៍ពីមុន ក្នុងអំឡុងពេល២(ពីរ)ខែ ដោយគិតពីថ្ងៃដែលម្ចាស់បំណុលទទួលដំណឹង ត្រូវចាត់ទុកថាម្ចាស់បំណុលនោះបានដកពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនវិញ។

ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ខាងលើនេះ មិនអាចពន្យាពេលឡើយ។

២.ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន

ប្រសិនបើមានពាក្យសុំតវ៉ាស្របច្បាប់ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន នៅមុនពេលការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន។ ដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះត្រូវបាត់បង់អានុភាពក្នុងទំហំនៃការតវ៉ានោះ។ ចំពោះការទាមទារដែលទាក់ទងនឹងការតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវចាត់ទុកថាបានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅតុលាការ[៦១]។ ក្នុងករណីនេះ ប្រាក់សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីដាស់តឿន គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្ដី។

ហេតុដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើកូនបំណុលមិនបានដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលបានធ្វើនៅមុនពេលការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្នក្នុងអំឡុងពេល២(ពីរ)សប្ដាហ៍ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន ឬបើដីកាសម្រេចដែលលើកចោលនូវពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន មុនការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្នបានចូលជាស្ថាពរ។ តុលាការត្រូវប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន

[៦១] មាត្រា៣២០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ដោយកំណត់បញ្ជាក់បន្ថែមនូវប្រាក់សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីដាស់តឿន លើដីកាសម្រេចដាស់តឿនដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ។

ការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿន ហើយត្រូវបញ្ជូនទៅភាគី[៦២]។

២.១.ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន មុនការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន តុលាការធ្វើដោយមិនពិចារណាដល់អត្ថិភាពនៃសិទ្ធិមទាររបស់ម្ចាស់បំណុលទេ។ ហើយក៏មិនចាំបាច់សួរកូនបំណុលដែរ[៦៣]។

ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបច្បាប់បើកសិទ្ធិឲ្យកូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ានឹងដីកាសម្រេចដាស់តឿនបាន ។

២.២.ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

ពាក្យសុំតវ៉ាដាស់តឿន (ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនជាអាទិ៍)នៃក្រមនេះ។ ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនវុវត្តជបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវធ្វើនៅក្នុងអំឡុងពេល២(ពីរ)សប្តាហ៍ ក្រោយពីបានទទួលការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ[៦៤]។

អំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះ មិនអាចពន្យាពេលបានឡើយ ។ នៅពេលដែលកូនបំណុល ទទួលដីកាសម្រេចដាស់តឿនភ្ជាប់ជាមួយការសម្រេចឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន។ ហើយបានដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាទៅតុលាការក្នុងរយៈពេល២ សប្តាហ៍ហើយនោះ តុលាការនឹងត្រូវធ្វើ៖

ក/.ករណីដែលតុលាការទទួលពាក្យសុំតវ៉ា៖

ប្រសិនបើមានពាក្យសុំតវ៉ាស្របច្បាប់ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន នៅក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន។

---

[៦២] មាត្រា៣២៨ នៃក្រមនិតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៦៣] មាត្រា៣២៣ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៦៤] មាត្រា៣២៣ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ការទាមទារដែលទាក់ទងនឹងការតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន
នៅក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ន
ការទាមទារដែលទាក់ទងនឹងការតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន
ត្រូវចាត់ទុកថាបានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅតុលាការ
ដែលបានចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ។

នៅពេលមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្ដី[៦៥]។

ដូច្នេះហើយ បើមានពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលស្របច្បាប់ នីតិវិធីដាស់តឿននោះ នឹងផ្ទេរទៅនីតិវិធីនៃបណ្ដឹងធម្មតាក្នុងទំហំនៃការតវ៉ានោះ។ នៅក្នុងករណីនេះ នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលនឹងចាប់ផ្ដើមឡើង។

ខ/.ករណីដែលតុលាការលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ា៖

ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលបានធ្វើនៅក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្ននោះ មិនស្របច្បាប់ទេ។ តុលាការត្រូវលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ

ដោយដីកាសម្រេច[៦៦]។

ចំពោះដីកាសម្រេចដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះអាចប្ដឹងជំទាស់បាន។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើតុលាការសម្រេចចេញដីកាសម្រេចលើកចោលនូវពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាណ្ដោះអាសន្ន បានចូលជាស្ថាពរ ដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ នឹងមានអានុភាពអាចយកទៅអនុវត្តដោយបង្ខំបានដូចសាលក្រមស្ថាពរដែរ[67]។

កថាភាគទី៤៖ កិច្ចការក្នុងការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន

១.ការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន
ត្រូវធ្វើនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច។

ក្រឡាបញ្ជីដែលមានភារកិច្ចទទួលពាក្យសុំ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យពាក្យសុំថាតើវាដើរតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងបញ្ញត្តិច្បាប់ ដែរឬទេ? បានន័យថាវាត្រូវគោរពតាមដូចតទៅ៖

---

[៦៥] មាត្រា ៣៣១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៦៦] មាត្រា ៣៣០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៦៧] មាត្រា៣៣៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-ការទាមទារ ត្រូវមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះ

-ចំពោះដីកា គឺធ្វើបានតែនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-មិនអាចធ្វើការបញ្ជូនដីកាតាមការផ្សាយជាសាធារណៈ

-ត្រូវដាក់ពាក្យសុំនៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច

-ត្រូវតែគ្មានភាពផ្ទុយ នឹងលក្ខណៈរបស់ពាក្យ[៦៨]

២.ពិនិត្យលើចំនុចចាំបាច់ដែលត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យសុំ

-ត្រូវមានឈ្មោះម្ចាស់បំណុល (ភេទ អាយុ និងអាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្ន)

-កូនបំណុលជារូបវន្តបុគ្គល (ឈ្មោះ អាយុ ភេទ អាសយដ្ឋាន)

-កូនបំណុលជានីតិបុគ្គល (ទីស្នាក់ការកណ្តាល សាខា និង ទីលំនៅឋានរបស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចម្បង)

-សំណើរបស់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះតុលាការ

-អង្គហេតុចាំបាច់សម្រាប់បញ្ជាក់នូវការទាមទារ

-អង្គហេតុផ្សេងៗទៀតសម្រាប់បញ្ជាក់នូវការទាមទារ

-ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ សរសេរពាក្យសុំ

-ស្នាមមេដៃរបស់អ្នកសុំ ។

ផ្នែកទី២៖ ការចាត់ចែងរក្សាការពារ

កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ

ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា ការអនុវត្តដោយបង្ខំមិនអាចធ្វើបាន ឬនឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយសារមានការប្រែប្រួលស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬប្រសិនបើមានការបារម្ភថា នឹងមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់ឋានៈរបស់ភាគីណាមួយ ដោយសារមានវិវាទអំពីទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិបុគ្គលដែលមានបំណងចង់ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួន អាចទាមទារការចាត់ចែងរក្សាការពារ។

នេះសបញ្ជាក់ថា ការអនុវត្តត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើលិខិតបញ្ជាក់កាតព្វកិច្ច ដូចជាសាលក្រមស្ថាពរជាអាទិ៍។ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីឲ្យបានសាលក្រមនេះ ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថែមទាំងត្រូវការពេលវេលាច្រើន។ ក៏ប៉ុន្តែ

[៦៨] មាត្រា៣១៩ ៣២០ ៣២១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

មុនពេលទទួលសាលក្រមនេះ កូនបំណុលនៃការអនុវត្តអាចលាក់ ឬផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យមិនអាច ឬធ្វើឲ្យមានការលំបាក នឹងធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំនៅពេលក្រោយបាន ឬមួយក៏ភាគីណាមួយ អាចទទួលនូវការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬអាចទទួលនូវគ្រោះថ្នាក់ធ្ងរធ្ងរដល់ឋានៈរបស់ខ្លួន ដោយសារវិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិ រវាងភាគីទាំងសងខាង។ ក្នុងករណីនេះ បុគ្គលដែលចង់ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួននោះ អាចទាមទារឲ្យចាត់ចែងរក្សាការពារសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរបស់ខ្លួនបាន។

កថាភាគទី២៖ ប្រភេទនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ

ការចាត់ចែងរក្សាការពារ សំដៅទៅលើការចាត់ចែងនីមួយៗ ដែលមានខ្លឹមសារដូចកំណត់នៅក្នុងចំនុចនីមួយៗខាងក្រោមនេះ៖

-ការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន

ការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្នអាចធ្វើទៅលើ ចលនវត្ថុ អចលនវត្ថុ ឬនាវាបានតែចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលប៉ុណ្ណោះ ហើយមានគោលបំណងទាមទារជាប្រាក់។

-ការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

ការចាត់ចែងដែលរក្សាទុកនូវស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន នៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ក្នុងករណីដែលមានការបារម្ភថាម្ចាស់បំណុល នឹងមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិ ឬនឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិ ដោយសារមានការប្រែប្រួលស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃវត្ថុនោះ។ នេះចង់បានន័យថា ម្ចាស់បំណុលមិនមានគោលបំណងទាមទារឲ្យកូនបំណុលឲ្យសងជាប្រាក់ទេ។ តែទាមទារឲ្យកូនបំណុលប្រគល់ការគ្រប់គ្រងវត្ថុ ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឲ្យមកខ្លួនគ្រប់គ្រងវិញ។

-ការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈបណ្ដោះអាសន្ន

ជាការចាត់ចែងដែលកំណត់ស្ថានភាពជាបណ្ដោះអាសន្នរហូតដល់សាលក្រម ឬសាលដីកាចូលជាស្ថាពរ ក្នុងករណីដែលមានភាពចាំបាច់ដើម្បីជៀសវាងការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដែលនឹងកើតឡើងដល់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិដែលមានវិវាទ។

គេតែងប្រើការចាត់ចែងជាបណ្ដោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈ ជាបណ្ដោះអាសន្ន ចំពោះវិវាទការងារ សេវាកម្ម ឬប្រភេទកិច្ចសន្យាមួយចំនួន។

១.ស្ថាប័នចាត់ចែងរក្សាការពារ

ដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការតាមពាក្យសុំ។ ការអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការ ឬអាជ្ញាសាលាតាមពាក្យសុំ។

តុលាការដែលត្រូវអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ តាមបញ្ញត្តិនៃគន្ថីនេះ ត្រូវហៅថា តុលាការអនុវត្តការរក្សាការពារ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី៤ នៃមាត្រា៣៣៦ (ស្ថាប័នអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្ត ការចាត់ចែងរក្សាការពារ ដែលធ្វើឡើងដោយអាជ្ញា
សាលា។

២.ការចាត់ចែងរក្សាការពារ មាន២ដំណាក់កាល

២.១.ការសម្រេចរក្សាការពារ

នីតិវិធីចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវចាប់ផ្ដើមពីម្ចាស់បំណុលដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ។ ដើម្បីសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារសិន ។ ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ដីកាសម្រេចក្នុងការចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការតាមពាក្យសុំ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន
លុះត្រាតែមានពាក្យសុំរបស់ភាគីម្ខាងទើបជាការត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធី។
ខ្លឹមសារដែលមាននៅក្នុងពាក្យសុំឲ្យចេញដីការក្សាការពារ
ត្រូវសរសេរឲ្យបានច្បាស់លាស់ទៅលើចំណុច សំខាន់ៗដែលរួមមាន:

➢ឈ្មោះ និងអាស័យដ្ឋាន របស់ភាគី និងអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់៖

-អ្នកណាជាអ្នកប្ដឹងសុំ? និងមានអាស័យដ្ឋាននៅទីណា?

-អ្នកតំណាងដែលច្បាប់កំណត់នោះជានរណា?

-គួរតែមានសរសេរលេខទូរស័ព្ទ (ព្រោះវាមានភាពងាយស្រួល) ។

➢ខ្លឹមសារលំអិតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារនៃដីការក្សាការពារដែលអ្នកសុំទាមទា
រ៖

-ដីការក្សាការពារ ដើម្បីធ្វើការរឹបអូសជាបណ្ដោះអាសន្ន

-ដីការក្សាការពារ ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

-ដីការក្សាការពារ ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន ដែលកំណត់ឋានៈជាបណ្តោះអាសន្ន

➢សិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ

-សរសេរអំពីអង្គហេតុ ដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

-អង្គហេតុសំខាន់ៗផ្សេងទៀត បើមាន (គោលបំណងដើម្បីបង្កើតសិទ្ធិ) ។

➢ភាពចាំបាច់នៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

-សរសេរឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីតំរូវការចាំបាច់ ដើម្បីឲ្យចៅក្រមចេញដីការក្សាការពារ ។

➢ភស្តុតាងតាមហេតុនីមួយៗ

-បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ (ឯកសារដែលភ្ជាប់ជាមួយពាក្យសុំ)៖

-បញ្ជី ភាគី

-បញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុល

-បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌអំពីទ្រព្យដែលត្រូវរឹបអូស

-បញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុលដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ ។

ពាក្យសុំ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ[៦៩]៖

-ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

-ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ ចំពោះដីកាសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

-ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះការរក្សាការពារ

-ពាក្យសុំឲ្យលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

-ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់[៧០]

-ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តការរក្សាការពារ ។

---

[៦៩] មាត្រា៥៣៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[៧០] មាត្រា ៥៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ហេតុដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ បានដាក់មកដល់តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ពេលនោះតុលាការត្រូវ

ក/.ករណីដែលតុលាការសម្រេចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច អាចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន។ ដោយហេតុថាលក្ខខណ្ឌនៃពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ វាមានហេតុផលច្បាស់លាស់ដែលអាចទទួលយកបាន។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រូវ:

➢ជូនដំណឹងទៅកូនបំណុល

-កូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាបាន[៧១]

➢ជូនដំណឹងទៅម្ចាស់បំណុល

-បង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលដាក់បណ្តឹងអង្គសេចក្តី ហើយឲ្យដាក់ឯកសារដែលបញ្ជាក់អំពីការដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះ ក្នុងអំឡុងពេលដែលទទួលស្គាល់ថាសមរម្យ ដែលអំឡុងពេលនេះ ត្រូវមានរយៈពេលមិនតិចជាង ២(ពីរ)សប្តាហ៍[៧២]។

ខ/.ករណីដែលតុលាការសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំ

តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច នឹងលើកចោលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន ដោយសារតែពាក្យសុំគ្មានហេតុផលត្រឹមត្រូវ និងមិនស្របតាមច្បាប់កំណត់។

ក្នុងករណីនេះ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រូវ:

-ជូនដំណឹងទៅកូនបំណុល

-ជូនដំណឹងទៅម្ចាស់បំណុល

-ម្ចាស់បំណុលអាចប្តឹងជំទាស់ បានក្នុងអំឡុងពេល២(ពីរ)សប្តាហ៍ ចាប់ពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានទទួលការជូនដំណឹង។ ហើយអំឡុងពេលនេះ មិនអាចពន្យាបានឡើយ[៧៣]។

គ/.ការសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុលចំពោះការចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

នៅក្នុងដីកាសម្រេចអំពីពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ របស់កូនបំណុលករណីនេះ តុលាការត្រូវ:

[៧១]មាត្រា ៥៥០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៧២]មាត្រា ៥៥៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៧៣]មាត្រា៥៩៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

គ.១.ករណីតុលាការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុល

-តុលាការនឹងបង្គាប់ឲ្យកែតម្រូវ ខ្លឹមសារនៃដីកា

-អាចឲ្យកូនបំណុលដាក់ប្រាតិភោគ ឬមិនឲ្យដាក់

-តុលាការអាចលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ហើយបើយល់ឃើញថាចាំបាច់ពិសេស តុលាការអាចប្រកាសថា ដីកាសម្រេចនោះមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាមៗ

-តុលាការ ត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចរក្សាការពារទៅភាគី[៧៤] និងទុកពេលឲ្យម្ចាស់បំណុលប្ដឹងតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ក្នុងអំឡុងពេល ២(ពីរ) សប្ដាហ៍ ចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការបញ្ជូនដីកា[៧៥]។

គ.២.ករណីដែលតុលាការលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុល

-តុលាការ ក៏ត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចរក្សាការពារទៅភាគី ផងដែរ ។

-ទុកពេលឲ្យកូនបំណុលប្ដឹងតវ៉ាដោយឲ្យដាក់ប្រាតិភោគបាន ។

២.២.ការអនុវត្តរក្សាការពារ

ការអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ។ ប៉ុន្តែការអនុវត្តរក្សាការពារចំពោះ ឬសម្រាប់ជនក្រៅពីភាគី ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងរូបមន្តអនុវត្ត។

ការអនុវត្តរក្សាការពារ មិនត្រូវធ្វើឡើយបើអំឡុងពេល ២(ពីរ)សប្ដាហ៍បានកន្លងហួស ចាប់ពីថ្ងៃដែលដីកាសម្រេចរក្សាការពារត្រូវបានបញ្ជូនទៅម្ចាស់បំណុល។ ទោះបីនៅមុនពេលដែលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកូនបំណុលក៏ដោយ ក៏ការអនុវត្តរក្សាការពារអាចធ្វើបានដែរ[៧៦]។

[៧៤]មាត្រា៥៤៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៧៥]មាត្រា ៥៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៧៦]មាត្រា៥៦២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

សំគាល់៖ ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវមិនឲ្យហួសពី ២(ពីរ)សប្តាហ៍ទេក្រោយពីការចាប់ផ្តើម ហើយការអនុវត្តអាចបន្តរហូតដល់ហួសរយៈពេល ២សប្តាហ៍ក៏បាន ។ ដោយត្រូវការរក្សាការសំងាត់និងភាពបន្ទាន់ ការអនុវត្តរក្សាការពារមិនចាំបាច់រង់ចាំកូនបំណុលទទួលដីកាទេ ព្រោះកូនបំណុលអាចរកលេសផ្សេងៗ កុំឲ្យដីកាបញ្ជូនដល់ដៃរបស់ខ្លួន ។ ចំពោះកូនបំណុលទី៣ ក្រោយពីបានទទួលដីកាហើយ ការអនុវត្តរក្សាការពារ អាចធ្វើពេលណាក៏បានមិនចាំបាច់កំណត់ពេលវេលាទេ។

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ[៧៧] ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នតុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះនាវា ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬតាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ជាតិនាវា ជាអាទិ៍។ ហើយផ្តល់លិខិតនោះទៅតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ។ របៀបទាំងនេះអាចអនុវត្តរួមគ្នាបាន។ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។ តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកច្ចិជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ រីឯការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នតាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ជាតិនាវាជាអាទិ៍។

សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងដែលនាវានោះស្ថិតនៅ ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសម្ថកិច្ចចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។

[៧៧] មាត្រា៥១៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

កថាភាគទី៣៖ សោហ៊ុយនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ

១.ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ អ្នកដែលដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ពន្ធចំនួន ៥.០០០(ប្រាំពាន់)រៀល ទៅតុលាការ[៧៨]។ បើពន្ធដាក់ពាក្យសុំខាងលើនេះ មិនត្រូវបានបង់ទេ តុលាការត្រូវបង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំក្នុងអំឡុងពេលសមរម្យ[៧៩]។ បើម្ចាស់បំណុល មិនបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំតាមការបង្គាប់ខាងលើនេះទេ តុលាការត្រូវលើកពាក្យសុំចោល ដោយដីកាសម្រេច[៨០]។ ចំពោះដីកាសម្រេចលើកចោលនូវពាក្យសុំ អាចប្តឹងជំទាស់បាន។ ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក់សុំឲ្យអនុវត្តការរក្សាការពារចំពោះអាជ្ញាសាលា អ្នកដែលដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ពន្ធ តាមបញ្ញត្តិដែលបានកំណត់ផ្សេង។

២.ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធ

បន្ថែមលើពន្ធដាក់ពាក្យសុំដែលបានកំណត់ខាងលើ ម្ចាស់បំណុលត្រូវបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការផ្សេងទៀត សម្រាប់តុលាការបញ្ជូនឯកសារ[៨១]។ល។ ដូចជា សោហ៊ុយសម្រាប់ការបញ្ជូនដីកាសម្រេចទៅកូនបំណុល ជាអាទិ៍[៨២]។

លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិពិសេសក្នុងគន្ថីទី៧ (ការរក្សាការពារ) នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បញ្ញត្តិនៃគន្ថីទី១ (បទបញ្ញត្តិទូទៅ) ត្រូវបានយកទៅអនុវត្ត ចំពោះនីតិវិធីនៃរក្សាការពារដែរ។ ដូច្នេះមាត្រា៦២ ត្រូវបានអនុវត្ត ចំពោះប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការសម្រាប់ចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារផងដែរ។

សោហ៊ុយក្រៅពីពន្ធដាក់ពាក្យសុំ កំណត់ដោយតុលាការអនុវត្តមានសោហ៊ុយៈ

-សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើដំណើរស្នាក់នៅសំរាប់មន្ត្រីទទួលបន្ទុកអនុវត្ត

-ផ្ញើរឯកសារ ទូរស័ព្ទ ទូរសារ

-សំរាប់ជូនដំណឹងជាសាធារណៈ

-សំរាប់អ្នកបច្ចេកទេស

[៧៨] មាត្រា ៥៣៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៧៩] មាត្រា ៥៣៩ ៧៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៨០] មាត្រា ៧៨ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៨១] មាត្រា ៦២ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៨២] មាត្រា ៥៤៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-ការដឹកជញ្ជូនគ្រប់គ្រង

-និងសោហ៊ុយសំរាប់ការលក់ឡាយឡុង ។ ល ។[៨៣]

ការផ្ទៀងផ្ទាត់សោហ៊ុយក្នុងការបង់ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យជាមុនអំពីសោហ៊ុយនោះ។ ទើបក្រឡាបញ្ជីបញ្ជូនពាក្យសុំ ទៅកាន់ចៅក្រមដែលទទួលបន្ទុក។

ផ្នែកទី៣៖ សាលក្រមក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

កថាភាគទី១៖ និយមន័យ

សាលក្រម គឺជាសេចក្តីសម្រេច ដែលតុលាការធ្វើលិខិតសាលក្រមដែលមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ទៅតាមទម្រង់ដែលច្បាប់បានកំណត់ ដោយផ្អែកលើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ លើកលែងក្នុងករណីដែលមានកំណត់ពិសេសក្នុងសាលក្រមនេះ ឬនៅក្នុងច្បាប់ផ្សេងទៀត ហើយកើតមានអានុភាពដោយផ្អែកការប្រកាសលើលិខិតសាលក្រមនោះ។ ចំណុចនេះមានន័យថា ចំពោះបណ្តឹងធម្មតា ជាគោលការណ៍ ការវិនិច្ឆ័យទៅលើពាក្យបណ្តឹងថាមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ហើយត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់កំណត់ ឬមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់កំណត់ ឬក៏ការវិនិច្ឆ័យទៅលើការទាមទារក្នុងពាក្យបណ្តឹងថាមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ ឬមិនត្រឹមត្រូវធ្វើដោយសាលក្រម។

កថាភាគទី២៖ ប្រភេទសាលក្រមក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

១.សាលក្រមចុងក្រោយ

សាលក្រមចុងក្រោយ គឺជាការបញ្ចប់ការវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលដែលបានមកពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និងការពិនិត្យភស្តុតាង។ សាលក្រមចុងក្រោយនេះ តុលាការបើកសិទ្ធិឲ្យគូភាគីនៃរឿងក្តីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅកាន់តុលាការជាន់ខ្ពស់បាន កាលណាមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន[៨៤]។ ប្រភេទនៃសាលក្រមចុងក្រោយនេះមាន៖

---

[៨៣] មាត្រា៣៧៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[៨៤] មាត្រា២៦០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-សាលក្រមលើកពាក្យបណ្ដឹងចោល

-សាលក្រមច្រានចោលការទាមទារ

-សាលក្រមទទួលស្គាល់ការទាមទារ

-សាលក្រមទទួលស្គាល់ការទាមទារមួយផ្នែក

-សាលក្រមច្រានចោលការទាមទារមួយផ្នែក ជាអាទិ៍

២.សាលក្រមរបៀប

សាលក្រមរបៀប គឺជាសាលក្រមដែលគ្មានអានុភាពបញ្ចប់បណ្ដឹងទេ ហើយដែលសម្រេចសេចក្ដី ចំពោះចំណុចដែលជា បុរេលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការចេញសាលក្រមចុង
ក្រោយ។

អត្ថិភាពនៃការទាមទារក្នុងករណីដែលមានវិវាទលើអត្ថិភាព
និងចំនួនទឹកប្រាក់ទាមទារបានន័យថា
ប្រសិនបើតុលាការវិនិច្ឆ័យទាំងមូលហេតុនៃការទាមទារ និងចំនួនទឹកប្រាក់។ ហើយការវិនិច្ឆ័យនោះ ត្រូវបានសន្និដ្ឋានថា ការទាមទារគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ នោះវាបណ្ដាលការវិនិច្ឆ័យអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នោះត្រូវអាសាបង់។

មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនដែលអាចវិនិច្ឆ័យដោយឯករាជ្យបានន័យថា អាចបង្កើត ផ្លាស់ប្ដូរ ឬរំលត់នូវទំនាក់ទំនងដោយស្វ័យប្រវត្តិជាមុនសិន។

អត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃលក្ខខណ្ឌបណ្ដឹងបានសេចក្ដីថា បើមានវិវាទទៅលើល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃបណ្ដឹង ដូចជា អត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិជំរះក្ដីរបស់តុលាការកម្ពុជា ឬសមត្ថភាពរបស់ភាគីថា មាន ឬគ្មាន ឬការបញ្ជូនពាក្យបណ្ដឹងនោះសុពលភាព ឬគ្មានសុពលភាព តុលាការអាចចេញសាលក្រមរបៀបចំពោះអត្ថិភាពនៃលក្ខខណ្ឌបណ្ដឹងនោះបាន។ ផ្ទុយទៅវិញ បើតុលាការវិនិច្ឆ័យទៅលើលក្ខខណ្ឌនៃបណ្ដឹងថា គ្មានអត្ថិភាពទេ តុលាការនឹងចេញសាលក្រមចុងក្រោយលើកចោលនូវពាក្យបណ្ដឹងនោះ។

ហេតុដែលទាក់ទងនឹងការបញ្ចប់បណ្ដឹងបានន័យថា

បើមានវិវាទទៅលើសុពលភាពនៃពាក្យបណ្ដឹង ឬមោឃភាពនៃបណ្ដឹង។ ការផ្សះផ្សារលើបណ្ដឹង ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ឬការលះបង់ការទាមទារជាដើម តុលាការអាចបន្តបណ្ដឹងនោះបាន ដោយចេញសាលក្រមរបៀបថា វាមោឃភាព។

ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើតុលាការវិនិច្ឆ័យថា មានសុពលភាព តុលាការអាចនឹងប្រកាសបញ្ចប់បណ្តឹងនោះដោយចេញសាលក្រមចុងក្រោយ។

៣.សាលក្រមកំបាំងមុខ

សាលក្រមកំបាំងមុខ គឺជាសាលក្រមដែលវិនិច្ឆ័យចំពោះការអវត្តមានរបស់ភាគីដែលមិនបានចូលរួមក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីតិវិធីរបស់តុលាការ។ ការអវត្តមាននេះ តុលាការសន្មត់ថា ភាគីគ្មានឆន្ទៈក្នុងការធ្វើទៅតាមនីតិវិធីនៃបណ្តឹង។ នៅក្នុងសាលក្រមកំបាំងមុខនេះ មានពីរប្រភេទ៖

៣.១.សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះដើមចោទ

តុលាការអាចចេញសាលក្រមកំបាំងមុខដើមចោទក្នុងករណីដូចខាងក្រោម:

-ដើមចោទមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលលើកទី១ (ត្រូវច្រានចោលនូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ដោយសាលក្រមកំបាំងមុខ)។

-ដើមចោទមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (ត្រូវច្រានចោល នូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ដោយសាលក្រមកំបាំងមុខ)។

-ករណីដែលមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបន្ត (អាចបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលលើកទី១បាន ឬ អាចបន្តនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលបាន)។

៣.២.សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះចុងចម្លើយ

សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះចុងចម្លើយ គឺជាសាលក្រមដែលចេញដោយតុលាការក្នុងករណីដែលចុងចម្លើយមិនបានចូលរួមក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។

-ករណីដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួននៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលលើកទី១[៨៥] គឺត្រូវបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី១។

-ករណីដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួននៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់[៨៦]៖

- ត្រូវចាត់ទុកថា ចុងចម្លើយសារភាពតាមសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ដើមចោទ
- បើសិនជាការទាមទាររបស់ដើមចោទ មានហេតុផលត្រឹមត្រូវតាមសេចក្តីថ្លែងនេះ ត្រូវទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទតាមរយៈសាលក្រមកំបាំងមុខ។

-ក្នុងករណីដែលមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទត្រៀមសម្រាប់ទាញហេតុផលបន្តៈ

- បើមិនអាចរៀបចំណុចវិវាទតទៅទៀតបានទេ ត្រូវបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី១តាមធម្មតា[៨៧]។

៣.៣.ករណីដែលភាគីទាំងសងខាងអវត្តមាន

ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិច្បាប់[៨៨]៖

•ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងមិនអាចបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។

•មិនបានដាក់ពាក្យសុំឲ្យតុលាការកំណត់កាលបរិច្ឆេទជាថ្មីទៀត ក្នុងអំឡុងពេល១ខែទេ នោះត្រូវចាត់ទុកថា បានដកពាក្យបណ្តឹង។

•ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាង មិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល

[៨៥] មាត្រា២០១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៨៦] មាត្រា២០១ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៨៧] មាត្រា២០១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៨៨] មាត្រា២១៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ពីរដងជាប់គ្នា ក៏ត្រូវចាត់ទុកថាបានដកពាក្យបណ្តឹងដែរ។

៣.៤.ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញសាលក្រមកំបាំងមុខបាន

•ភាគីដែលមិនបង្ហាញខ្លួនដោយមិនបានទទួលការកោះហៅស្របច្បាប់។

•ភាគីដែលមិនបង្ហាញខ្លួន មានមូលហេតុដែលអាចទទួលស្គាល់ថាពិតជាមិនអាចបង្ហាញខ្លួនបានមែន ដោយគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ ឬកាលៈទេសៈផ្សេងៗទៀតដែលមិនអាចជៀសវាងបាន។

•បណ្តឹងមិនស្របច្បាប់។

•ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដែលដើមចោទធ្វើនៅកាលបរិច្ឆេទទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលចុងចម្លើយមិនបានបង្ហាញខ្លួន ហើយខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍នោះ មិនបានជូនដំណឹងដល់ចុងចម្លើយមុនកាលបរិច្ឆេទ។

ត្រង់ចំណុចកថាភាគនេះ ថ្វីត្បិតតែជាការបង្គាប់បញ្ជារបស់តុលាការក៏ពិតមែន តែត្រូវមានវត្តមានក្រឡាបញ្ជីជានិច្ច។ ជាពិសេស ការកត់ត្រា និងការតម្កល់ឯកសារទុក។

កថាភាគទី៣៖ ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រម

ភាគីធ្វើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គឺមានគោលបំណងឲ្យតុលាការដោះស្រាយបណ្តឹងរបស់ខ្លួនតាមរយៈការកំណត់សាលក្រមស្ថាពរ ដោយតុលាការកំណត់នូវអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃការទាមទារ ដែលលើកឡើងជាកម្មវត្ថុ ដើម្បីឲ្យវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យបណ្តឹងនោះ។ សាលក្រមរដ្ឋប្បវេណី គឺជាលិខិតតូបករណ៍មួយ ដែលតុលាការប្រើប្រាស់សម្រាប់ធ្វើការបង្ហាញចម្លើយស្តីពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ។

១.និទ្ទេស ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ក/.ឈ្មោះតុលាការដែលចេញសាលក្រម

ខ/.ថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

គ/.ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និងអាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយនិងឈ្មោះនិងអាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

ឃ/.អង្គហេតុ និងចំណុចវិវាទ ចំនុចនេះ ចៅក្រមត្រូវសរសេរពីខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ដែលទាមទារដោយដើមចោទ និងចុងចម្លើយតបចំពោះការទាមទាររបស់ដើមចោទ។ បន្ទាប់មក ចៅក្រមត្រូវសរសេរពីសិទ្ធិគតិយុត្ត ដែលជាមូលហេតុនៃសាលក្រមដែលទាមទារ ដោយដើមចោទ ព្រមទាំងអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការកកើតឡើងនៃសិទ្ធិ។

លើសពីនេះ ក្នុងករណីដែលចុងចម្លើយបានអះអាងអំពីមូលហេតុរាំងនូវកំណើត ឬរលាយសិទ្ធិដែលអះអាងដោយដើមចោទ ចៅក្រមត្រូវសរសេរអង្គហេតុនោះ។ ហើយត្រូវសរសេរអំពីការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់នូវអង្គហេតុទាំងនោះដោយដើមចោទផង។

ង/.សំអាង (មូលហេតុ ឬការយល់ឃើញ) ចំណុចនេះ ចៅក្រមត្រូវសរសេរអំពីការ វិនិច្ឆ័យទៅលើភស្តុតាង ស្តីពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃអង្គហេតុចាំបាច់សម្រាប់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យអំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ដោយផ្អែកលើអង្គហេតុ ដែលបានទទួលស្គាល់ដើម្បីទាញនូវលទ្ធផលក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់។

ច/.សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ចំណុចនេះ មានន័យថា ចៅក្រមត្រូវធ្វើសេចក្តីសម្រេចជាចុងក្រោយស្តីពីការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទ។

ចៅក្រមដែលចេញសាលក្រម ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតសាលក្រមនោះ រួមទាំងមានក្រឡាបញ្ជីផងដែរ។ ចំណុចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ គឺជាចំណុចចាំបាច់សរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រម ហើយក្រៅពីចំណុចទាំងអស់នេះ តុលាការអាចសរសេរចំណុចផ្សេងទៀតដូចជា លេខសំណុំរឿង លេខសាលក្រម ប្រភេទនៃសាលក្រមជាដើម។

២.ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាលក្រម

ចំណុចដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយចេញសាលក្រម មានដូចខាងក្រោមៈ

- តុលាការត្រូវចេញសាលក្រមចំពោះការទាមទារទាំងអស់ ដែលភាគីបានសុំ បានសេចក្តីថា រាល់ការទាមទាររបស់ភាគី តុលាការត្រូវសម្រេចទាំងអស់មិនឲ្យលើស និងមិនឲ្យខ្វះការទាមទារឡើយ។
- តុលាការមិនអាចចេញសាលក្រមចំពោះចំណុចណា ដែលភាគីមិនបានសុំ ឡើយ។

- តុលាការត្រូវសម្រេចសេចក្តីអំពីករណីទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ទោះបីជាគ្មានពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ។
- ក្នុងការចេញសាលក្រម តុលាការត្រូវវិនិច្ឆ័យទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ថា ការអះអាងអំពីអង្គហេតុមាន ឬគ្មានភាពពិតដោយគិតពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់នូវលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាង និងដំណើរការ និងខ្លឹមសារនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់តាមជំនឿទុកចិត្តដោយសេរីរបស់ខ្លួន។

៣.ការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រម

ក្រោយពីតុលាការចេញលិខិតសាលក្រមរួចហើយ តុលាការត្រូវបញ្ជូនលិខិតសាលក្រមទៅឲ្យភាគីក្នុងអំឡុងពេល២សប្តាហ៍ ដោយគិតពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម។ សាលក្រមដែលត្រូវបញ្ជូននោះគឺអនុសារសាលក្រម។ ទោះបីជាមាន ឬគ្មានវត្តមានគូភាគីនៅពេលប្រកាសសាលក្រមក៏ដោយ ក៏ការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រមទៅឲ្យគូភាគីនៃរឿងក្តី គឺក្នុងគោលបំណងឲ្យគូភាគីដឹងច្បាស់លាស់អំពីអត្ថន័យរបស់សាក្រម។ ម្យ៉ាងទៀត ឆ្លងកាត់ការបញ្ជូននេះ អំឡុងពេលអាចប្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ចាប់ពីដំណើរការ ហើយភាគីដែលឈ្នះក្តីអាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការអនុវត្តបណ្តោះអាសន្នបាន។ ការបញ្ជូនលិខិតនេះ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចាត់ចែងទៅឲ្យអាជ្ញាសាលាក្នុងការបញ្ជូនលិខិត។

កថាភាគទី៤៖ ទម្រង់នៃសាលក្រម

១.ទម្រង់នៃសាលក្រមចុងក្រោយ

ចំណុចដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាលក្រម[៨៩]៖

-តុលាការ ត្រូវចេញសាលក្រមចំពោះការទាមទារទាំងអស់ ដែលភាគីបានសុំ

-តុលាការមិនចេញសាលក្រមចំពោះចំណុចណា ដែលភាគីមិនបានសុំឡើយ

-តុលាការត្រូវសម្រេចអំពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ទោះបីគ្មានពាក្យសុំរបស់ភាគីក្តី។

---

[៨៩]មាត្រា១៨២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

នៅក្នុងលិខិតសាលក្រម ត្រូវសរសេរចំណុចដូចខាងក្រោម៖

-ឈ្មោះតុលាការ

-ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

-ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និងអាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

-អង្គហេតុ និងចំណុចវិវាទ

-សំអាងហេតុ

-សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់

ចំពោះអង្គហេតុ និងចំណុចវិវាទ ត្រូវសរសេរខ្លឹមសារសំខាន់ៗ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី។ ចៅក្រមដែលចេញសាលក្រម ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើសាលក្រមជាមួយនឹងក្រឡាបញ្ជី។

តាមទម្រង់ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ហើយអាចបែងចែកទម្រង់នៃសាលក្រមជា ៤ផ្នែក៖

❖ **ផ្នែកក្បាលនៃសាលក្រម**

- តុលាការ
- ថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
- ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និងអាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយនិងឈ្មោះ និងអាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់។

❖ **ផ្នែកអង្គហេតុ និងចំណុចវិវាទ**

- ត្រូវសរសេរខ្លឹមសារសំខាន់ៗ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី

❖ **ផ្នែកសំអាងហេតុ**

- គឺជាទឡ្ហីករណ៍នៃអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ ដែលនាំឲ្យតុលាការចេញសេចក្តីសម្រេច។ មុននឹងសរសេរផ្នែកសំអាងហេតុ ត្រូវគិតឲ្យហើយជាស្រេចថានឹងសម្រេចសេចក្តីទៅលើអ្វីខ្លះ

  គ្មានចំណុចនៃសេចក្តីសម្រេចណាមួយដែលគ្មានសំអាងហេតុទេ។

❖ **ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេច**

- នៅក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីរួមមានបណ្តឹងបីយ៉ាងគឺ៖
  - បណ្តឹងទាមទារឲ្យផ្តល់តាវកាលិក

- បណ្ដឹងទាមទារឲ្យបញ្ជាក់
- បណ្ដឹងទាមទារឲ្យបង្កើត ប្ដូរ ឬរំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត

o សាលក្រមដែលសម្រេចដល់សេចក្ដីលើបណ្ដឹង ទាំងបីយ៉ាងខាងលើនេះ ហៅថា
- សាលក្រមបង្គាប់ឲ្យផ្ដល់តាវកាលិក
- សាលក្រមបញ្ជាក់
- និងសាលក្រមបង្កើត ប្ដូរ ឬរំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត

o សេចក្ដីសម្រេចនៃសាលក្រមចុងក្រោយរួមមាន
- សេចក្ដីសម្រេចលើកនូវពាក្យបណ្ដឹង
- សេចក្ដីសម្រេចច្រានចោលនូវការទាមទារ
- សេចក្ដីសម្រេចទទួលស្គាល់
- និងលើសពីនេះ តុលាការសម្រេចផងដែរ អំពីបន្ទុកនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្ដី។

២.ទម្រង់នៃសាលក្រមរបៀប

សាលក្រមរបៀប មានទម្រង់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងទម្រង់នៃសាលក្រមចុងក្រោយដែរ។ ប៉ុន្តែ មានលក្ខណៈខុសគ្នាខ្លះៗ ត្រង់សំអាងហេតុ និងផ្នែកនៃសេចក្ដីសម្រេច ដែលរួមមានដូចតទៅ៖

❖ **ផ្នែកសំអាងហេតុ**

o លើកឡើងនូវហេតុផលទាំងឡាយ ដែលតុលាការមិនសម្រេចដល់អង្គសេចក្ដីបាន ហើយនាំឲ្យមានការចាត់របៀប ដែលហេតុផលទាំងនោះរួមមាន៖
- ភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់ ឬមិនច្បាស់លាស់ តម្រូវឲ្យមានការស៊ើបសួរបន្ថែម
- តម្រូវឲ្យមានការបំបែកសំណុំរឿង ឬបញ្ចូលសំណុំរឿង
- តម្រូវឲ្យមានការបង្អង់សំណុំរឿង ដោយមានករណីបន្ទាន់បង្ខំ
- តម្រូវឲ្យមានការផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

❖ **ផ្នែកនៃសេចក្ដីសម្រេច**

o ចាត់ឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម

- ចាត់ឲ្យធ្វើកោសលវិច័យ ឬប្រតិកោសល្យវិច័យ
- ចាត់របៀបដើម្បីបំបែកសំណុំរឿង ឬបញ្ចូលសំណុំរឿង
- ចាត់របៀបដើម្បីបង្អង់សំណុំរឿង
- ចាត់របៀប ដើម្បីផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

កថាភាគទី៥៖ ការប្រកាសសាលក្រម

ជាគោលការណ៍ កំណើតនៃអានុភាពសាលក្រម នឹងមានអានុភាពដោយការប្រកាសដែលជាទម្រង់នៃការជូនដំណឹងពិសេស។ ទម្រង់ណាក្រៅពីការប្រកាសនេះ មិនបណ្តាលឲ្យមានអានុភាពឡើយ។ ទម្រង់នៃការប្រកាសសាលក្រមអាចធ្វើបាន ទោះបីជាភាគីម្ខាង ឬទាំងសងខាងអវត្តមានក៏ដោយ។ ការប្រកាសត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ។

១.ការប្រកាសសាលក្រម

-ត្រូវធ្វើឡើងដោយការកោះហៅតាមកាលបរិច្ឆេទ

-ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល១ខែ គឺចាប់ពីថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់នូវការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។

-ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម

-ត្រូវធ្វើនៅក្នុងសវនាការដែលជាសាធារណៈ (ចៅក្រមទទួលបន្ទុកម្នាក់ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះជាអ្នកអាននូវសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់)។

២.អត្តពន្ធភាពនៃសាលក្រម

ជាគោលការណ៍ សាលក្រមដែលប្រកាសរួចហើយ តុលាការដែលចេញសាលក្រមនោះ មិនអាចកែប្រែ ឬលុបសាលក្រមនោះបានឡើយ។

លើកលែងតែករណីពិសេសមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- ក្នុងករណីដែលសាលក្រមមានការគណនាលេខខុស ឬកត់ខុស ឬកំហុសជាក់ស្តែងផ្សេងទៀត ដែលមានប្រភេទប្រហាក់ប្រហែលគ្នា តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចកែតម្រូវសាលក្រមតាមពាក្យសុំ ឬដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន។
- ចំពោះដីកាសម្រេចកែតម្រូវសរសេរបន្ថែមនៅលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម និងអនុសារសាលក្រម។ ប៉ុន្តែ បើយល់ឃើញថាសមរម្យ

តុលាការអាចធ្វើដីកាសម្រេចនេះ ជាលិខិតជំនួសការសរសេរបន្ថែមនៅលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម និងអនុសារសាលក្រម ហើយបញ្ជូនឯកសារចំលងយថាភូតនៃការសម្រេចនេះទៅឲ្យភាគីបាន។

ការកែតម្រូវសាលក្រមនេះ តុលាការសាមីត្រូវធ្វើជាដីកាសម្រេចកែតម្រូវចំណុចដែលខុសឆ្គង។ យើងដឹងថាសាលក្រមមានអានុភាពចងតុលាការដែលចេញសេចក្តីសម្រេចនោះមែន តែការកែតម្រូវកំហុសជាក់ស្តែងក្នុងការសរសេរ ពុំមែនជាការផ្លាស់ប្តូរខ្លឹមសាររបស់សាលក្រមឡើយ។ ក្នុងករណីនេះ បើតម្រូវឲ្យឆ្លងកាត់ការវិនិច្ឆ័យនូវកំហុសរបស់តុលាការដែលចេញសាលក្រម ដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់ នោះកិច្ចការនេះ អាចទាមទារឲ្យមានការចំណាយពេលវេលា និងពលកម្មដែលគ្មានប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើន។

ដូច្នេះហើយបញ្ញត្តិនេះ ទទួលស្គាល់ការតម្រូវសាលក្រមរបស់តុលាការដែលបានចេញសាលក្រមនោះដោយខ្លួនឯង។ ដោយអ្នកស្វែងរកឃើញនូវការសរសេរខុសលើសាលក្រមភាគច្រើននៃរឿងក្តី ហើយភាគីជាអ្នកទទួលរងនូវការខូចខាតប្រយោជន៍ ដោយសារការសរសេរខុសនោះ ដូច្នេះយើងត្រូវទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំរបស់ភាគី ក្នុងការកែតម្រូវសាលក្រមដែលសរសេរខុស។ ចំពោះភាគីដែលទទួលការខូចប្រយោជន៍ដោយដីកាសម្រេចកែប្រែសាលក្រម អាចប្តឹងជំទាស់បានចំពោះដីកាសម្រេចនោះ។ ក៏ប៉ុន្តែ បើមានការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងអំឡុងពេលសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះសាលក្រមនោះ ភាពត្រឹមត្រូវនៃដីកាសម្រេចកែតម្រូវសាលក្រមនោះ ក៏នឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យនៅពេលដែលសាលាឧទ្ធរណ៍ជំនុំជម្រះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ក្នុងការសម្រេចសេចក្តីអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះដែរ។ ហេតុដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះ មិនអនុញ្ញាតឲ្យភាគីធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសម្រេចកែតម្រូវដោយឯកឯងឡើយនៅពេលការប្តឹងឧទ្ធរណ៍។ ដីកាសម្រេចកែតម្រូវសាលក្រម ក្លាយជាសេចក្តីវិនិច្ឆ័យតែមួយ

ដោយសរសេរបន្ថែមលើលិខិតសាលក្រម ហើយបង្កើតអានុភាពដូចបានចេញ ដែលមានអត្ថន័យបានកែតម្រូវហើយតាំងពីពេលដំបូង។ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើដីកាសម្រេចកែតម្រូវ ពុំចាំបាច់ភ្ជាប់ជាមួយលិខិតសាលក្រមឡើយទៅឲ្យភាគី។

៣. ពេលសាលក្រមចូលជាស្ថាពរ

នៅក្នុងពេលដែលច្បាប់បានផ្តល់សិទ្ធិឲ្យទៅភាគីប្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ឬប្តឹងទាស់ដោយស្របច្បាប់ នោះសាលក្រមមិនចូលជាស្ថាពរឡើយ។ ដូច្នេះសាលក្រមស្ថាពរ មានអានុភាពបង្អាក់ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ឬពាក្យបណ្តឹងទាស់ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេលដែលច្បាប់បានកំណត់។ ពេលសាលក្រមចូលជាស្ថាពរ បង្កើតអានុភាពអាជ្ញាអស់ជំនុំ។ ពេលមានអាជ្ញាអស់ជំនុំ ត្រូវកំណត់ស្ថាពរនូវទំនាក់ទំនងសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនាពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។

ផ្នែកទី៤៖ ការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

កថាភាគទី១៖ អត្ថន័យនៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

ការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង គឺជាសកម្មភាពដែលដើមចោទ និងចុងចម្លើយធ្វើសម្បទានគ្នាទៅវិញទៅមក (លះបង់រៀងៗខ្លួន) នូវការអះអាងអំពីអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង និងព្រមព្រៀងបញ្ចប់វិវាទនៅក្នុងនីតិវិធីបណ្តឹង ហើយធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនោះ ដោយឯកភាពគ្នាចំពោះមុខតុលាការ។ ហេតុនេះហើយ ការសះជាគឺជាមូលហេតុដ៏សំខាន់មួយនៃការបញ្ចប់បណ្តឹងដូចសាលក្រមដែរ។ នៅពេលដែលភាគីសះជាហើយ តុលាការត្រូវចេញដីកាមួយបញ្ជាក់អំពីការសះជារបស់ភាគី ហើយតម្រូវឲ្យចៅក្រម និងក្រឡាបញ្ជីចុះហត្ថលេខា។

១.ផលប្រយោជន៍នៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

-អាចបញ្ចប់ជម្លោះបានឆាប់រហ័ស

-អាចដោះស្រាយស្ពាពរ និងដាច់ស្រេច

-ដោះស្រាយសមរម្យតាមធម្មជាតិ ដោយមិនប្រើហិង្សា

-អាចទទួលនូវខ្លឹមសារនៃការសះជាសមរម្យ ដែលស្របទៅនឹងលក្ខណៈ និងស្ថានភាពនៃរឿងក្តី។

-ភាគី នឹងអនុវត្តដោយស្ម័គ្រចិត្តនូវកាតព្វកិច្ចដែលបានសន្យាក្នុងការសះជា។

-អាចរក្សានូវភាពប្រក្រតីនូវទំនាក់ទំនងរវាងភាគី នាពេលអនាគត។

២.ការផ្សះផ្សានៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

-ការផ្សះផ្សា អាចធ្វើទៅបានជាសាធារណៈ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល និងការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់។

-នៅក្នុងនីតិវិធីនៃការផ្សះផ្សា ភាគីអាចនិយាយអ្វីៗដោយស្មោះបាន ចំពោះមុខតុលាការ ដោយសារតែតុលាការមិនអាចយកទៅធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រមបាន។

៣.ការផ្សះផ្សានៅក្រៅតុលាការ

ក្នុងករណីដែលតុលាការយល់ឃើញថាសមរម្យ តុលាការក៏អាចផ្សះផ្សាតាមផ្លូវបណ្តឹងនៅក្រៅតុលាការបាន[៩០]។

ឧទាហរណ៍ដូចជា៖

- ❖ ការពាក់ព័ន្ធនឹងជម្លោះស្តីពីព្រំដី ឬស្តីពីការសាងសង់ អាចមានករណីដែលគួរតែផ្សះផ្សាដោយមើលស្ថានភាពផ្ទាល់ទីកន្លែង។
- ❖ ក្នុងករណីដែលភាគីណាម្ខាងមានជម្ងឺធ្ងន់ មិនអាចចូលខ្លួនមកតុលាការបាន តុលាការអាចផ្សះផ្សានៅកន្លែងណាមួយសមស្របក្រៅពីតុលាការបាន។

---

[៩០]មាត្រា២២០ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

កថាភាគទី២៖ អានុភាព និងកំណត់ហេតុសះជា

១.អានុភាពនៃកំណត់ហេតុសះជា

កំណត់ហេតុសះជា មានអានុភាពដូចនឹងសាលក្រមស្ពាពរដែរ រាប់បញ្ចូលទាំងអានុភាពនៃការបញ្ចប់បណ្តឹង ហើយក្រៅពីនេះ អានុភាពអនុវត្តការសះជានោះ មាន ខ្លឹមសារផ្តល់តាវកាលិកកំណត់មួយ។ មានន័យថា ភាគីអាចយកកំណត់ហេតុដែលមានចុះអំពីការសះជានោះ មកធ្វើជាលិខិតអនុវត្តដើម្បីដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបាន[៩១]។ ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតមិនបំពេញកាតព្វកិច្ច ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកំណត់ហេតុសះជានោះទេ អាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន។ ហើយនេះគឺជាចំណុចមួយដ៏សំខាន់ ដើម្បីពន្យល់ណែនាំឲ្យភាគីសះជា។

២.កំណត់ហេតុសះជា

ក្នុងករណីដែលមានការសះជា ការលះបង់ការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ត្រូវបានកំណត់ក្នុងកំណត់ហេតុ។ កំណត់ហេតុនេះ មានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ពាពរ[៩២]។

ទម្រង់នៃកំណត់ហេតុសះជា

❖ ផ្នែកក្បាលនៃកំណត់ហេតុ

- បាវចនា (ព្រះរាជាណាចក្រមកម្ពុជា ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ)
- បានឃើញសំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ
- សាលាដំបូង
- ដើមចោទឈ្មោះ
- ចុងចម្លើយឈ្មោះ
- បានឃើញកំណត់ហេតុត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ
- បានឃើញកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ចុះថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ

❖ ផ្នែកខ្លឹមសារនៃកំណត់ហេតុ

- ត្រូវកត់ត្រាឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវការទទួលស្គាល់ ឬការលះបង់ការទាមទារ និងធ្វើយ៉ាងណាឲ្យងាយស្តាប់ ងាយយល់ តែមានអត្ថន័យគ្រប់គ្រាន់

[៩១] មាត្រា៣៥០ កថាខណ្ឌទី២ ចំណុច ឈ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៩២] មាត្រា២២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

❖ ផ្នែកសេចក្ដីបញ្ចប់នៃកំណត់ហេតុ

- ម៉ោង ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់កំណត់ហេតុ
- ហត្ថលេខា របស់ចៅក្រម
- ហត្ថលេខា របស់ក្រឡាបញ្ជី
- ស្នាមផ្ដិតមេដៃរបស់ ដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ។

ជំពូកទី៣

កិច្ចការក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ

ផ្នែកទី១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ

ការអនុវត្តដោយបង្ខំ មិនមែនអនុវត្តត្រឹមតែសាលក្រមទេ គឺអនុវត្តរាល់សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការដែលមានប្រសិទ្ធភាពអនុវត្ត។ នីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ ជានីតិវិធីអនុវត្តសិទ្ធិដែលត្រូវបានកំណត់រួចហើយតាមរយៈសាលក្រម ឬលិខិតអនុវត្ត។ ដូច្នេះការអះអាង ផ្សេងៗ របស់អ្នកចាញ់ក្តី មិនត្រូវបានយកមកពិចារណា ក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំឡើយ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ការអនុវត្តត្រូវបានបែងចែកជា២ប្រភេទធំៗ ដូចជា:

កថាភាគទី១៖ ការអនុវត្តជាប្រាក់

ការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ក្នុងការរឹងទទឹងមិនព្រមប្រគល់វត្ថុជូនដល់ម្ចាស់ដើមវិញ ដូចជាវត្ថុជាដើម។

ការអនុវត្តចំពោះអចលនវត្ថុ ដូចជាការរឹបអូសដីធ្លី ជាអាទ៍។

ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ដូចជាការបង្ខំឲ្យកូនបំណុលសងប្រាក់ ជាអាទ៍។

កថាភាគទី២៖ ការអនុវត្តមិនមែនជាប្រាក់

ការអនុវត្តស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យប្រគល់វត្ថុ។

ការអនុវត្តស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យធ្វើសកម្មភាព ឬមិនឲ្យធ្វើសកម្មភាព ។

ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការមុនពេលអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម

នីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ គឺជានីតិវិធីមួយសម្រាប់ធានាដល់ម្ចាស់បំណុលក្នុងការបង្ខំរឹបអូសអ្វីមួយពីកូនបំណុលដោ

យផ្អែកតាមក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។ ការអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចចាប់ផ្តើមបានលុះត្រាតែមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុល ។

កថាភាគទី១៖ ការដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ

ពេលដែលមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុល ពេលនោះក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យពាក្យសុំនោះតើបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែរឬទេ[៩៣]។

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ត្រូវ៖

ក/.ពាក្យសុំ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

ខ/.ត្រូវមានឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ម្ចាស់បំណុល នៃការអនុវត្ត ឬអ្នកតំណាង

គ/.ត្រូវមានឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬអ្នកតំណាង

ឃ/.សញ្ញាណនៃលិខិតអនុវត្ត (ភ្ជាប់ជាមួយនឹងពាក្យសុំ)

ង/.លក្ខណៈនៃការសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ (ដោយផ្ទាល់ ដោយជំនួស ឬដោយប្រយោល)

ច/.ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេច ក្នុងលិខិតអនុវត្ត

ក្រោយពេល ដែលក្រឡាបញ្ជីបានធ្វើការពិនិត្យលើពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌរួចហើយនោះ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវៈ

ក/. ចុះក្នុងសៀវភៅទទួលបណ្តឹង សុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ

ខ/. បង្គាប់ឲ្យបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ចំនួន ១ម៉ឺនរៀល[៩៤]

គ/. បង្គាប់ឲ្យដាក់ពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត[៩៥]

កថាភាគទី២៖ ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត

១.ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តត្រូវធ្វើឡើងដោយក្រឡាបញ្ជី

ជាទូទៅ ក្រឡាបញ្ជី មានភារកិច្ចក្នុងការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ពោលគឺក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច មានន័យថា

[៩៣] មាត្រា ៣៤៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[៩៤] មាត្រា ៣៧២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[៩៥] មាត្រា៣៥៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ក្រឡាបញ្ជីត្រូវយកលិខិតអនុវត្តដើម មកថតចម្លងដោយបញ្ជាក់ថា «បានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម» រួចចុះហត្ថលេខា និងបោះត្រា ទើបក្លាយទៅជាឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលក្រឡាបញ្ជីត្រូវយកមកប្រើប្រាស់សំរាប់ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត។

រូបមន្តអនុវត្តមាន ២ប្រភេទៈ

ក/.រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ[៥៦]

ខ/.រូបមន្តអនុវត្តពិសេស[៥៧]។

១.១.រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ

-លិខិតអនុវត្តគ្មានភាពស្មុគស្មាញ

-មានទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ចំពោះតែដើមចោទ និងចុងចម្លើយក្នុងរឿងក្តី

-គ្មានគោលដៅច្រើន

-កំណត់ពេលវេលាច្បាស់លាស់ ។

១.២.រូបមន្តអនុវត្តពិសេស

-មានលក្ខខណ្ឌបង្អង់

-ពេលវេលាកំណត់មិនពិតប្រាកដ

-អនុវត្តទៅលើអ្នកផ្សេងក្រៅពីកូនបំណុល និងម្ចាស់បំណុល ដែលលិខិតអនុវត្តបានកំណត់

-ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តច្រើនច្បាប់

មុននឹងក្រឡាបញ្ជី ធ្វើការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេសយកទៅអនុវត្តបានលុះត្រាតែៈ

- ម្ចាស់បំណុលធានាបាននូវលក្ខខណ្ឌៈ

នៅក្នុងករណីដែលសិទ្ធិទាមទារ ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត ភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌបង្អង់ ឬពេលកំណត់មិនពិតប្រាកដ ក្រឡាបញ្ជី ឬសាការីអាចប្រគល់រូបមន្តអនុវត្តបាន លុះត្រាតែម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានបញ្ជាក់អំពីការបំពេញលក្ខខណ្ឌ ឬការមកដល់នូវពេលកំណត់មិនពិតប្រាកដនោះ ។

- មានការអនុញ្ញាតពីប្រធានតុលាការ ឬចៅក្រមចាត់តាំង

[៥៦]មាត្រា ៣៥៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[៥៧]មាត្រា៣៥៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

នៅពេលក្រឡាបញ្ជីផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ក្នុងករណីដែលមានភាពច្បាស់លាស់ថាអាចនឹងធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយយកបុគ្គលផ្សេងក្រៅពីភាគីដែលត្រូវកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្តធ្វើជាម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬករណីដែលម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានបញ្ជាក់ដោយលិខិតអនុវត្តអំពីហេតុការណ៍នោះ ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការីអាចផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត។ ក្រឡាបញ្ជីនោះត្រូវទទួលសេចក្តីអនុញ្ញាតពីតុលាការដែលខ្លួនស្ថិតនៅ ។

ក/. អ្នកដែលអាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន[៥៨]

- ❖ ម្ចាស់បំណុលអនុវត្ត ឬកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត
- ❖ ភាគីដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងលិខិតអនុវត្ត
- ❖ តតីយជនដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងលិខិតអនុវត្ត
- ❖ អ្នកដែលទទួលបន្តសិទ្ធិ
- ❖ កូនបំណុលទី៣

ខ/. ចំណុចដែលត្រូវសរសេរក្នុងរូបមន្តអនុវត្ត[៥៩]

❖ រូបមន្តអនុវត្តត្រូវសរសេរបន្ថែមនៅផ្នែកក្រោម នៃឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្តរួមមានៈ

◆ បុគ្គលដែលអាចទាមទារឲ្យធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយលិខិតអនុវត្តនោះ និងភាគីម្ខាងទៀត

- ◆ មូលហេតុដែលត្រូវផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេស
- ◆ មូលហេតុដែលផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តតែមួយផ្នែកនៃសិទ្ធិទាមទារ
- ◆ មូលហេតុដែលផ្តល់រូបមន្តច្រើនច្បាប់

❖ ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការី ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើរូបមន្តអនុវត្ត ហើយសរសេរ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការផ្តល់រូបមន្តអនុ វត្ត ។

ឧទាហរណ៍: ការផ្តល់រូបមន្តអនុញ្ញាតសាមញ្ញ: **រូបមន្តអនុវត្ត**

ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តឈ្មោះ........ឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះកូនបំណុលនៃការអនុវត្តឈ្មោះ......ដោយផ្អែកលើលិខិតអនុវត្ត «សាលក្រមលេខ.....ចុះថ្ងៃទី....ខែ....ឆ្នាំ....របស់សាលាដំបូង....................។

[៥៨] មាត្រា៣៥១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[៥៩] មាត្រា៥៥៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ធ្វើនៅថ្ងៃទី......ខែ......ឆ្នាំ.........

ក្រឡាបញ្ជី

ហត្ថលេខា និងត្រា

ឈ្មោះ ក្រឡាបញ្ជី

គ/.ការសរសេរចូលទៅក្នុងច្បាប់ដើមនៃលិខិតអនុវត្ត[១០០] នៅពេលផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការី ត្រូវសរសេរក្នុងច្បាប់ដើម នៃលិខិតអនុវត្តចំណុចដូចខាងក្រោម:

- មូលហេតុ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ និងចំនួនឯកសារចម្លងយថាភូត ដែលបានផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត
- ករណី ដែលផ្តល់រូបមន្តមួយផ្នែក នៃសិទ្ធិទាមទារ
- មូលហេតុ ឈ្មោះ ម្ចាស់បំណុល និងកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ក្នុងករណីផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេស
- មូលហេតុ ដែលផ្តល់រូបមន្តច្រើនច្បាប់ ។

២. ការអនុវត្តដោយបង្ខំ ត្រូវផ្អែកលើខ្លឹមសារ នៃលិខិតអនុវត្ត

ក/.លិខិតអនុវត្ត[១០១]

លិខិតដែលកំណត់ថា ជាលិខិតអនុវត្ត មានដូចខាងក្រោម:

-សាលក្រម ឬសាលដីកា បង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិកដែលបានចូលជាស្ថាពរ

-សាលក្រម ឬសាលដីកា បង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិក ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

-ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិក បានចូលជាស្ថាពរ

-ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលភ្ជាប់ជាមួយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

-ការចាត់ចែងរបស់ក្រឡាបញ្ជី

-លិខិតយថាភូតដែលធ្វើដោយសារការី

ចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ ហើយបានចំពោះតែកូនបំណុល បញ្ជាក់ថាខ្លួនអាចទទួលយកការអនុវត្តដោយបង្ខំបានភ្លាមៗ

[១០០]មាត្រា ៣៥៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១០១]មាត្រា ៣៥០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-សាលក្រម ឬសាលដីកា របស់តុលាការបរទេស[១០២]

-សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ[១០៣]

-កំណត់ហេតុស្តីពីការសះជា[១០៤]

៣.ការអនុវត្តផ្អែកលើលិខិតអនុវត្ត

នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្ត ភ្ជាប់ជាមួយនឹងឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត បានដាក់ចូលមកដល់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច។ ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចដូចតទៅ:

៣.១.ករណីដែលក្រឡាបញ្ជីមិនចាំបាច់ផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត

លិខិតអនុវត្តដែលមិនចាំបាច់មានរូបមន្តអនុវត្ត ដូចជា:

-សាលក្រមស្ថាពរ ដែលរឿងក្តីមានចំនួនទឹកប្រាក់តិចជាង ១លានរៀលចុះ

-សាលក្រម ដែលរឿងក្តីមានចំនួនទឹកប្រាក់តិច ភ្ជាប់ជាមួយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

-ដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ ការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

-ដីកាសម្រេចដាស់តឿន (ចំពោះជនដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាតែប៉ុណ្ណោះ)

៣.២.ករណីដែលក្រឡាបញ្ជី បដិសេធមិនផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលមិនបានកាតព្វកិច្ចផ្តល់ឯកសារទាំងឡាយ ដែលអាចបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីការសុំរបស់ខ្លួន ដូចជា:

-លិខិតបញ្ជាក់ពីភាពចាំបាច់ តម្រូវឲ្យអនុវត្តទៅអ្នកក្រៅពីអ្នកដែលបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត

-លិខិតដែលបញ្ជាក់អំពីអស្ថិភាពនៃសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល នៅពេលការតវ៉ា

[១០២] មាត្រា៣៥២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១០៣] មាត្រា៣៥៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១០៤] មាត្រា២២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-លិខិតដែលមានបញ្ជាក់បន្ថែមលើភាពមិនច្បាស់លាស់នៃលិខិតអនុវត្ត ដូចជាកំណត់ហេតុសះជា ពុំបានបញ្ជាក់អំពីកាតព្វកិច្ច ច្បាស់លាស់ ឬមិនបានកំណត់ពេលវេលា ដែលត្រូវមកដល់។

ករណីនេះ ក្រឡាបញ្ជីមិនចាំបាច់ផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តឡើយ។

៣.៣.ករណីដែលមានការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត

ក្រៅពីចំណុច (៣.១ និង ៣.២) ខាងលើនេះ ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តទៅអ្នកដាក់ពាក្យឲ្យអនុវត្តបាន ក្រោមការពិនិត្យរបស់ក្រឡាបញ្ជី និង បង្គាប់ឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដាក់ពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត។ ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តនេះ ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តជារូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ និងរូបមន្តអនុវត្តពិសេសបាន។

កថាភាគទី៣៖ ការបង់សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត

១.ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំទៅតុលាការអនុវត្ត ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តត្រូវបង់ពន្ធចំនួន១០.០០០(មួយម៉ឺន)រៀល ទៅតុលាការ។ ហើយករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំទៅអាជ្ញាសាលា ម្ចាស់បំណុលត្រូវបង់ពន្ធតាមបញ្ញត្តិ ដែលកំណត់ផ្សេង(ដោយផ្អែកតាមសេចក្តីប្រកាសរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ គឺត្រូវបង់ពន្ធចំនួន ៥.០០០រៀល[១០៥]។

២.សោហ៊ុយក្រៅពីពន្ធដាក់ពាក្យសុំ

សោហ៊ុយក្រៅពីពន្ធដាក់ពាក្យសុំ មាន[១០៦]៖

-ត្រូវបង់ចំនួនទឹកប្រាក់សំរាប់បញ្ជូនឯកសារ

-ប្រាក់សម្រាប់ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗ ដើម្បីនីតិវិធី ដែលកំណត់ដោយតុលាការ ។

---

[១០៥] មាត្រា៣៧២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

[១០៦] មាត្រា៣៧៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

៣.សោហ៊ុយតាគី

គឺជាសោហ៊ុយផ្សេង ដែលតុលាការទទួលស្គាល់ថា ចាំបាច់ត្រូវឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុលអនុវត្តចំណាយឲ្យអ្នកក្រៅពីតុលាការអនុវត្ត និងអាជ្ញាសាលាដូចជា:

-សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើឯកសារ

-សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើដំណើរសម្រាប់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ដើម្បីចូលបង្ហាញខ្លួនតាមកាលបរិច្ឆេទដែលតុលាការកំណត់ពេលវេលា ឬទីកន្លែង។

-សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើលិខិតចម្លងការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច

-សោហ៊ុយសម្រាប់ចុះបញ្ជីផ្សេងៗ

៤.សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធី

-សោហ៊ុយដែលមានអាទិភាពក្នុងការសង នៅក្នុងនីតិវិធីអនុវត្ត

-សោហ៊ុយសម្រាប់ផលប្រយោជន៍រួម ជាសោហ៊ុយចាំបាច់ ដើម្បីជំរុញដំណើរការនៃនីតិវិធីអនុវត្ត ហើយដែលជាផលប្រយោជន៍រួមនៃម្ចាស់បំណុលទាំងអស់ ដីកាសម្រេចឲ្យប្រគល់លិខិតបញ្ជាក់នានា នៅមុនពេលដាក់ពាក្យសុំ[១០៧]។

<u>សំគាល់:</u> រាល់សោហ៊ុយទាំងអស់ ម្ចាស់បំណុលត្រូវបង់ពន្ធជាមុន បើមិនបង់ទេ តុលាការអាចលើកចោល ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬលុបចោលនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ។ បើមានការខ្វះខាតក្នុងការចំណាយ តុលាការបង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលបង់បន្ថែម។ សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត ជាបន្ទុករបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ដែលត្រូវកាត់កងទៅឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តវិញ ក្រៅពីការលក់ចលនវត្ថុ អចលនវត្ថុ របស់កូនបំណុលរួចហើយ។

ជនដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងរឿងក្តីនេះ មានផលប្រយោជន៍ចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំធ្វើឡើងដោយតុលាការ អាចទាមទារមើលសំណុំរឿង ថតចម្លងសំណុំរឿង ប្រគល់ឯកសារចម្លងយថាភូត ប្រគល់លិខិតបញ្ជាក់ផ្សេងៗ ដែលពាក់ពន្ធ័នឹងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនពីតុលាការបាន។

[១០៧] មាត្រា៥៥៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

កថាភាគទី៤៖ ពាក្យសុំតវ៉ា

១.ចំពោះការចាត់ចែងផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត

ចំពោះការចាត់ចែងពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត បើជាការចាត់ចែងរបស់ក្រឡាបញ្ជី អាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាទៅតុលាការដែលក្រឡាបញ្ជីនោះស្ថិតនៅ តែបើជាការចាត់ចែងរបស់សារការី អាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងនៃការិយាល័យរបស់សារការីនោះ។

ការសម្រេចសេចក្តីអំពីពាក្យសុំតាមបញ្ញត្តិខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើដោយដីកាសម្រេច។ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលមានពាក្យសុំឲ្យប្រគល់បន្ថែមនូវឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលបានកំណត់[១០៨]។

២.ចំពោះការទាមទារ កុំឲ្យតុលាការអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ

កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ដែលមានការតវ៉ាចំពោះអត្ថិភាព ឬអត្ថន័យនៃសិទ្ធិទាមទារដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត អាចដាក់បណ្តឹងតវ៉ាចំពោះការទាមទារ ដើម្បីកុំឲ្យតុលាការអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយផ្អែកលើលិខិតអនុវត្តនោះបាន។ ប៉ុន្តែបញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះលិខិតអនុវត្ត ដូចជាសាលក្រម ឬសាលដីកាបង្គាប់ឲ្យផ្តល់តាវកាលិកដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន និងដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ហើយមិនទាន់ចូលជាស្ថាពរ[១០៩]។

៣.ចំពោះការទាមទាររបស់តតិយជន

តតិយជនដែលមានកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិផ្សេងទៀតដែលរាំងស្ទះការធ្វើអនុប្បទាន ឬប្រគល់ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតវ៉ា ដើម្បីទាមទារកុំឲ្យអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ ចំពោះម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ។

[១០៨] មាត្រា៣៥៩ កថាខណ្ឌទី២ វាក្យខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១០៩] មាត្រា ៣៥០ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

បណ្ដឹងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី១ខាងលើនេះ ចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយតុលាការអនុវត្តដែលក្លាយជាស្ថាប័នអនុវត្ត ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការនោះ រីឯចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយអាជ្ញាសាលាដែលក្លាយជាស្ថាប័ន អនុវត្ត ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសម្ថកិច្ចរបស់សាលាដំបូងដែលអាជ្ញាសាលានោះស្ថិតនៅ។

ផ្នែកទី៣៖ កិច្ចការនៅពេលការអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម

កថាភាគទី១៖ ការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាសាលា

ពាក្យសុំអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើទៅអាជ្ញាសាលា នៃសាលាដំបូងមានសមត្ថកិច្ចចាំបាច់ ត្រូវបញ្ជាក់ទីកន្លែងដែលចលនវត្ថុត្រូវបានរឹបអូសស្ថិតនៅ។ មិនចាំបាច់កំណត់ច្បាស់លាស់ចលនវត្ថុត្រូវរឹបអូសនៅពេលដាក់ពាក្យសុំឡើយ មានន័យថាគ្រាន់តែថា សុំរឹបអូសចលនវត្ថុរបស់កូនបំណុលនៅទីកន្លែងនេះ ឬនៅកន្លែងនោះបានហើយ។ អាជ្ញាសាលាជាអ្នកពិចារណាសម្រេចថា ត្រូវរឹបអូសវត្ថុអ្វី ដោយផ្អែកទៅលើមាត្រា៣៨៥។ ចៅក្រមមិនចាំបាច់ចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសទេ ក្នុងករណីនេះ ព្រោះអាជ្ញាសាលាជាស្ថាប័នអនុវត្តហើយ។

ចំពោះការរឹបអូស រថយន្ត ឬទោចក្រយានយន្ត ដែលបានចុះបញ្ជី អាជ្ញាសាលាត្រូវផ្ទុកផ្តាប់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចសរសេរចូលទៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជីថា យានយន្តនោះត្រូវបានរឹបអូសហើយ មាត្រា៣៨៧។

ប្រសិនបើប៉ាន់ប្រមាណឃើញថា ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ចលនវត្ថុដែលត្រូវបានរឹបអូសនោះ គ្មានចំនួនសេសសល់ ក្រោយពីបានសងសោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីហើយ អាជ្ញាសាលាមិនត្រូវរឹបអូសឡើយ[១១០]។

ចលនវត្ថុដែលត្រូវបានរឹបអូស អាជ្ញាសាលា ត្រូវលក់តាមនីតិវិធីលក់ឡាយឡុងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬដោយដាក់ស្រោមសំបុត្រ[១១១]។

[១១០]មាត្រា៣៩២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១១១]មាត្រា៣៩៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

តែបើស្ថាប័នណាមិនទាន់មានអាជ្ញាសាលាទេ នីតិវិធីត្រូវធ្លាក់ទៅលើព្រះរាជអាជ្ញាជាអ្នកចាត់ចែងដែលត្រូវអមដោយក្រឡាបញ្ជីផងដែរ។

កថាភាគទី២៖ ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀតជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការអនុវត្ត

១. អត្ថន័យនៃការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង តុលាការអនុវត្ត

ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ឬប្រគល់ចលនវត្ថុ ត្រូវហៅថា ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល។

កូនបំណុលនៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលនឹងត្រូវរឹបអូស ត្រូវហៅថា កូនបំណុលទី៣។ ក្នុងករណីដែលដីកាសម្រេចរឹបអូសបានចេញម្តងទៀត ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានរឹបអូស បើតុលាការអនុវត្តដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសនោះខុសគ្នា តុលាការអនុវត្តអាចផ្ទេររឿងក្តីនោះ ទៅតុលាការអនុវត្តផ្សេងទៀតបាន ។

២.ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវដាក់ទៅតុលាការអនុវត្ត។ នៅក្នុងពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ក្រៅពីចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗហើយក៏ត្រូវជូនដំណឹងដល់កូនបំណុលទី៣ ផងដែរ[១១២]។

ក្នុងករណីដែលសុំឲ្យអនុវត្ត ចំពោះផ្នែកណាមួយនៃសិទ្ធិលើបំណុល ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវទំហំនៃការអនុវត្តនោះ។ ក្នុងពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល។

ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវចាប់ផ្តើមដោយដីកាសម្រេចរឹបអូសរបស់តុលាការអនុវត្ត។ ក្នុងដីកាសម្រេចរឹបអូស តុលាការអនុវត្តត្រូវហាមមិនឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តធ្វើការប្រមូលសិទ្ធិលើបំណុល ឬការចាត់ចែងផ្សេងទៀត ហើយហាមមិនឲ្យកូនបំណុលទី៣

[១១២]មាត្រា៣៨៩ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

សងបំណុលឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តនោះ។ ដីកាសម្រេចរឹបអូសត្រូវធ្វើឡើងដោយមិនត្រូវសួរកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និងកូនបំណុលទី៣ ទេ។

ដីកាសម្រេចរឹបអូស ត្រូវបញ្ជូនទៅឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និងកូនបំណុលទី៣។ អានុភាពនៃការរឹបអូស ត្រូវកើតឡើងនៅពេលដែលដីកាសម្រេចរឹបអូសត្រូវបញ្ជូនទៅដល់ដៃកូនបំណុលទី៣ ។

នៅពេលដែលដីកាសម្រេចរឹបអូស ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និងកូនបំណុលទី៣ ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវជូនដំណឹងអំពីការណ៍នោះ និង ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំនៃការបញ្ជូននោះ ទៅម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត។ បើដីកាសម្រេចរឹបអូសចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែក ឬសិទ្ធិប្រាតិភោគផ្សេងទៀតដែលបានចុះបញ្ជី បានបង្កើតអានុភាពតាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្ទុកផ្ដាក់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច ចុះបញ្ជីបញ្ជាក់ថាសិទ្ធិលើបំណុលនោះត្រូវបានរឹបអូសហើយ។

ចំពោះសេចក្ដីសម្រេច អំពីពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរឹបអូស អាចប្ដឹងជំទាស់បាន។ ដូច្នេះ នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និងក្រោយពីបានធ្វើការពិនិត្យរួចហើយនោះ តុលាការនឹងចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសទៅតាមពាក្យសុំរបស់អ្នកសុំ។

ពេលនេះ ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចដូចតទៅៈ

-ផ្ទុកផ្ដាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី

-បញ្ជូន ដីកាសម្រេចរឹបអូសទៅ

*កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត

*កូនបំណុលទី៣

*ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត

*ដាស់តឿនឲ្យកូនបំណុលទី៣ ធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ អត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិលើបំណុល ដែលត្រូវបានរឹបអូសនោះ ហើយប្រភេទនៃចំនួនទឹកប្រាក់ និងខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិលើបំណុល ក្នុងអំឡុងពេល២សប្ដាហ៍ចាប់ពីថ្ងៃបញ្ជូនដីកាសម្រេចរឹបអូស។

៣.ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យលក់ សិទ្ធិលើបំណុល

បើការរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលមានការលំបាកដូចជា មានភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌ ឬមានការលំបាកផ្សេងៗ ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តអាចសុំឲ្យតុលាការចេញដីកាសម្រេចឲ្យលក់សិទ្ធិលើបំណុលដែលបានរឹបអូសនោះ។ ពោលនៅពេលដែលមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុលសុំដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យលក់ តុលាការត្រូវ៖

៣.១.ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញដីកាសម្រេចឲ្យលក់

តុលាការអនុវត្ត អាចចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលទាំងអស់ដែលត្រូវរឹបអូសនោះបាន។ តែប្រសិនបើតំលៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានរឹបអូស លើសតំលៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត និងសោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត នោះតុលាការអនុវត្តមិនត្រូវរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលផ្សេងទៀតឡើយ[១១៣]។

៣.២.ករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់

បើសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានរឹបអូសមានលក្ខខណ្ឌ ឬមានកំណត់ពេល ឬមានការលំបាកក្នុងការប្រមូលដោយសារភ្ជាប់នឹងតាវកាលិកតប ឬមានហេតុផ្សេងទៀត។ តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់សិទ្ធិលើបំណុលនោះ ដោយវិធីដែលកំណត់ដោយតុលាការអនុវត្ត។ ហើយឲ្យយកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះ ទៅឲ្យតុលាការអនុវត្តតាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត។ ក្នុងករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចនោះ តុលាការអនុវត្តត្រូវសួរកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត។ ប៉ុន្តែបញ្ញត្តិនេះ

[១១៣]មាត្រា៥០៤ កថាខណ្ឌទី១ និងទី២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលកូនបំណុលនៃការអនុវត្តនៅបរទេស ឬមិនដឹងលំនៅដ្ឋានកូនបំណុល ដែលមានចែងនៅមាត្រា ៥១៣ កថាខណ្ឌទី១ និងទី២ ។

ហេតុដូច្នេះ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យអ្នកជំនាញ ឬការវាយតម្លៃ និងក្រោយពីធ្វើការវាយតម្លៃរួចហើយ នឹងធ្វើការលក់តាមវិធីដែលតុលាការកំណត់អាចក្រៅពីតាមស្រោមសំបុត្រ ឬផ្ទាល់មាត់។

កថាភាគទី៣៖ ការអនុវត្តចំពោះ អចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការអនុវត្ត

អចលនវត្ថុសំដៅទៅលើដី អគារដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី ចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើដី ឬអាគារនោះ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និងផលុបភោគដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី និងចំណែកនៃសិទ្ធិទាំងនេះដែលជាសិទ្ធិរួម។ ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុត្រូវធ្វើតាមវិធីលក់ដោយបង្ខំ។ ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុត្រូវភ្ជាប់ជាមួយឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្តដែលមានអានុភាពអនុវត្ត និងឯកសារខាងក្រោម:

ក/.ចំពោះអចលនវត្ថុ ដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី

ត្រូវមានឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់នៃសៀវភៅចុះបញ្ជី និងក្នុងករណីដែលជនដទៃក្រៅពីកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ត្រូវបានចុះបញ្ជីនៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជី ថាជាកម្មសិទ្ធិករ ឯកសារដែលមានបញ្ជាក់ថាអចលនវត្ថុនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។

ខ/.ចំពោះអចលនវត្ថុ ដែលមិនបានចុះបញ្ជី

ត្រូវមានឯកសារដែលបញ្ជាក់ថា ដីនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត។ នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ភ្ជាប់ជាមួយឯកសារចម្លងនៃការចុះបញ្ជី(បើមាន) និងលិខិតអនុវត្ត ដាក់ចូលមកដល់សាលាដំបូងដែលមាន សមត្ថកិច្ច។ នៅពេលសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចពិនិត្យថាបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែលបញ្ញត្តិដោយច្បាប់នោះ តុលាការនឹងទទួលពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ

ដោយចេញដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមការលក់ដោយបង្ខំ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចត្រូវធ្វើដូចតទៅះ

-ចុះសៀវភៅបណ្តឹងសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ

-បង្គាប់ឲ្យបង់ពន្ធ និងសោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត

-ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី អំពីការរឹបអូស

-ត្រូវជូនដំណឹងពីដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមលក់ដោយបង្ខំទៅកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត

-ជូនដំណឹង និងកំណត់ពេលចុងក្រោយពីការលក់ដោយបង្ខំ ទៅម្ចាស់បំណុលផ្សេងៗទៀត ដែលចង់ទាមទារចំណែក[១១៤]។

១.ជនដែលអាចទាមទារឲ្យចែកចំណែក

ការទាមទារឲ្យចែកចំណែក ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដោយសរសេរនូវមូលហេតុ និង ចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការប្រាក់ និងសិទ្ធិលើបំណុលបន្ទាប់បន្សំទៀត។ ប៉ុន្តែបើមានការទាមទារឲ្យចែកចំណែកនោះ តុលាការត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុការណ៍នោះ ទៅម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត និងកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។

ជនដែលអាចទាមទារឲ្យចែកចំណែករួមមានះ

-ម្ចាស់បំណុលដែលមានឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលអាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន

-ម្ចាស់បំណុលដែលបានចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសបណ្តោះអាសន្ន នៅពេលក្រោយចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសដោយផ្អែកលើដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមការលក់ដោយបង្ខំ។

-ម្ចាស់បំណុលដែលបានបញ្ជាក់ដោយឯកសារថា មានឯកសិទ្ធិទូទៅ ។

២.តុលាការអាចលុបចោលនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំបាន

[១១៤]មាត្រា៥២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

-បើមានភាពច្បាស់លាស់អំពីស្ថានភាព ដែលបានបាត់បង់អចលនវត្ថុ

-ករណីដែលអចលនវត្ថុនោះ ស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់តតីយជន

-ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត បានដកពាក្យសុំ

បើពាក្យសុំឲ្យលក់ដោយបង្ខំ ត្រូវបានដកចេញ ឬ បើអានុភាពនៃដីកាសម្រេចលុបចោលនីតិវិធីលក់ដោយបង្ខំ បានកើតឡើង ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចលុបចោលការចុះបញ្ជីអំពីរឹបអូស ដែលពាក់ពន្ធ័នឹងដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមនោះ។

ចំពោះសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការផ្ទុកផ្តាក់ ដែលយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះ ជាបន្ទុករបស់ម្ចាស់នៃការអនុវត្តដែលបានដកពាក្យសុំចេញ ឬម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដែលបានទទួលដីកាសម្រេចលុបចោលនោះ[១១៥]។

ផ្នែកទី៤៖ កិច្ចការនៅពេលអនុវត្តការលក់

កថាភាគទី១៖ សញ្ញាណនៃការលក់ និង នីតិវិធីលក់

មុននឹងលក់ តុលាការអនុវត្តត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកវាយតម្លៃ និងបង្គាប់ឲ្យវាយតម្លៃអចលនវត្ថុ ដោយផ្អែកលើការស្រាវជ្រាវទំនាក់ទំនងនៃការកាន់កាប់ និងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នឯទៀត[១១៦]។

១.ការចាត់ចែងការលក់ តុលាការអនុវត្តត្រូវ

-បង្គាប់ឲ្យស្រាវជ្រាវអំពីស្ថានភាពនៃអចលនវត្ថុ ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃ

-ចាត់តាំងអ្នកវាយតម្លៃ និង បង្គាប់ឲ្យធ្វើការវាយតម្លៃអចលនវត្ថុ

-ត្រូវវាយការណ៍អំពីការលំបាក បើមានទៅ តុលាការអនុវត្ត ឬអាចសុំជំនួយពីអាជ្ញាសាលា។

២.វិធីលក់

[១១៥] មាត្រា៤២៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១១៦] មាត្រា៤៣០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ការលក់អចលនវត្ថុ ត្រូវអនុវត្តតាមវិធីលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់។ តុលាការអនុវត្តអាចកំណត់វិធីលក់ផ្សេងពីវិធីលក់ឡាយឡុងដោយសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តែក្នុងករណីដែលពុំអាចលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់។

ប្រសិនបើការលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការអនុវត្តត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងលក់ ហើយត្រូវឲ្យអាជ្ញាសាលាអនុវត្តការលក់នោះ។

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌខាងលើនេះ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវសញ្ញាណនៃអចលនវត្ថុដែលត្រូវលក់ តម្លៃលក់អប្បបរមា ព្រមទាំងកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងលក់។

២.១.ការធានាលើសំណើទិញ

អ្នកចូលមកដេញថ្លៃក្នុងការលក់ឡាយឡុងគេហៅថា អ្នកធ្វើសំណើទិញអចលនវត្ថុ ត្រូវដាក់ប្រាក់ធានាដែលមានចំនួនស្មើរនឹងចំនួន១ភាគ១០ នៃតម្លៃលក់អប្បបរិមា។ ប៉ុន្តែបើយល់ឃើញថា សមរម្យ តុលាការអនុវត្តអាចកំណត់ចំនួននៃប្រាក់ធានាលើសពីចំនួននេះទេ។

ប្រសិនបើមានសំណើទិញពីបុគ្គលក្រៅពីអ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា តុលាការអនុវត្ត ត្រូវសងភ្លាមនូវប្រាក់ធានា ដែលបានដាក់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី១ខាងលើនេះ ក្រោយពេលបញ្ចប់ការលក់[១១៧]។

២.២.ការកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា

បើការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់បានបញ្ចប់។ អាជ្ញាសាលាត្រូវប្រកាសការបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទ នៃការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ក្រោយពីពេលបានកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា និង បានប្រកាសនូវនាម ឬនាមករណ៍របស់អ្នកទិញ និងថ្លៃលក់ឡាយឡុងនោះ។

បើអ្នកដេញថ្លៃដោយស្រោមសំបុត្រ ដែលបានធ្វើសំណើទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមាមានច្រើននាក់ អាជ្ញាសាលា

[១១៧] មាត្រា៥៣៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

ត្រូវកំណត់អ្នកស្នើទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា ដោយឲ្យអ្នកទាំងនោះដេញថ្លៃដោយស្រោមសំបុត្រម្តងទៀត។ ក្នុងករណីនេះអ្នកដេញថ្លៃមិនអាចដេញថ្លៃដោយតម្លៃតិចជាងតម្លៃដែលខ្លួនដេញមុនបានឡើយ ។

បើអ្នកដេញថ្លៃ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី២ខាងលើនេះ មិនដេញថ្លៃម្តងទៀតទេ។ អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា ត្រូវបានកំណត់ដោយការចាប់ឆ្នោត។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលអ្នកដេញថ្លៃដោយស្រោមសំបុត្រ ដែលបានធ្វើសំណើទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមាមានច្រើននាក់ នៅក្នុងការលក់ឡាយឡុង ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី២។បើបានអនុវត្តការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ហើយ។ អាជ្ញាសាលាត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុនៃការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ដែលសរសេរនូវចំនុចដូចខាងក្រោម ហើយត្រូវដាក់ទៅតុលាការអនុវត្តភ្លាមៈ

-សញ្ញាណនៃអចលនវត្ថុ

-កាលបរិច្ឆេទនៃការលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់

-សញ្ញាណរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា និងអ្នកតំណាង

-តម្លៃរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា

-ហេតុការណ៍នោះ និងស្ថានភាព បើមិនអាចកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា

-មូលហេតុ និងវិធានការដែលបានចាត់ធ្វើ បើបានចាត់វិធានការ[១១៨]។

អាជ្ញាសាលា ត្រូវឲ្យអ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា ឬអ្នកតំណាង ចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុនៃការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ។

២.៣.ការអនុញ្ញាត ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់

[១១៨]មាត្រា៣៩៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

លើកលែងតែក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី២ខាងក្រោមនេះ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវចេញដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់។ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវចេញដីកាសម្រេចមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ បើទទួលស្គាល់ហេតុណាមួយដូចបានកំណត់ក្នុងចំនុចខាងក្រោមនេះ៖

-មិនត្រូវចាប់ផ្តើម ឬបន្តនូវនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំ

-អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា ពុំមានលក្ខណៈសម្បត្តិ ឬសមត្ថភាពដើម្បីទិញអចលនវត្ថុ ឬអ្នកតំណាងរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតម្លៃអតិបរិមា ពុំមានសិទ្ធិនោះ។

-មានសេចក្តីស្នើសុំកុំឲ្យអនុញ្ញាតការលក់[១១៩]

-មានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃដីកាសម្រេចកំណត់តម្លៃលក់អប្បបរមា

-មានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការលក់

ហេតុនេះ ប្រសិនបើតុលាការអនុវត្តអនុញ្ញាតឲ្យលក់នោះ។ តុលាការអនុវត្តនឹងកំណត់កាលបរិច្ឆេទ ដើម្បីចេញដីកាសម្រេចការលក់ ដោយប្រកាសអនុញ្ញាតឲ្យលក់[១២០] ដែលត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងទៅជនដែលពាក់ពន្ធ័នឹងផលប្រយោជន៍ ។

ហេតុនេះ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីនៅក្នុងការចេញដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់មាន៖

-ព្រាងលិខិតជូនដំណឹង

-ដាក់ជូនតុលាការអនុវត្ត ចុះហត្ថលេខា

-ចាត់ចែងការជូនដំណឹង

[១១៩] មាត្រា៥៤៥ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦
[១២០] មាត្រា៥៤២ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៦

សំគាល់: ប្រសិនបើជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ប្ដឹងជំទាស់ក្នុងកាលបរិច្ឆេទការប្រកាសអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់។ នោះតុលាការនឹងសម្រេចទទួល ឬលើកចោលបណ្ដឹងជំទាស់ដោយដីកាសម្រេច។

៣.ការបង់ថ្លៃលក់

បើដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់បានចូលជាស្ថាពរ អ្នកទិញត្រូវបង់ថ្លៃលក់ទៅតុលាការអនុវត្តនៅមុនពេលដែលតុលាការអនុវត្តបានកំណត់។ ពេលកំណត់នេះ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងអំឡុងពេល១(មួយ)ខែ ចាប់ពីថ្ងៃដែលដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់បានចូលជាស្ថាពរ ។

ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអ្នកទិញបានដាក់ដើម្បីធានាលើសំណើទិញ ត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងថ្លៃលក់។ បើអ្នកទិញគឺជាម្ចាស់បំណុលដែលត្រូវទទួលការចែកចំណែកពីប្រាក់លក់ អ្នកទិញនោះអាចបង់ថ្លៃលក់ដោយដកនូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលខ្លួនត្រូវទទួលពីការចែកចំណែក នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការចែកចំណែកបាន ដោយស្នើសុំទៅតុលាការអនុវត្តនៅមុនពេលបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទ ដើម្បីចេញដីកាសម្រេចការលក់។ ក្នុងករណីនេះ បើមានសេចក្ដីថ្លែងតវ៉ាអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃការចែកចំណែកដែលអ្នកទិញត្រូវទទួល អ្នកទិញត្រូវបង់ចំនួនប្រាក់ដែលស្មើនឹងភាគដែលមានការតវ៉ានោះជាបន្ទាន់។

អ្នកទិញធ្វើលទ្ធកម្មនូវអចលនវត្ថុ នៅពេលដែលខ្លួនបានបង់ថ្លៃលក់ហើយ ។

៤.កិច្ចការក្នុងការផ្ទុកផ្ដាក់ឲ្យចុះបញ្ជី ដោយការបង់ថ្លៃលក់

ប្រសិនបើ អ្នកទិញបានបង់ថ្លៃលក់ហើយ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវ៖

-ផ្ទុកផ្ដាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី អំពីការផ្ទេរសិទ្ធិពីម្ចាស់អចលនវត្ថុដែលបានលក់ឡាយឡុងមកអ្នកទិញ

-លុបការចុះបញ្ជី អំពីការផ្ទេរសិទ្ធិដែលអ្នកទិញបានធ្វើលទ្ធកម្ម

-លុបការចុះបញ្ជី អំពីលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលបានរលត់ដោយការលក់ ឬសិទ្ធិដែលបានបាត់បង់អានុភាពដោយការលក់

-លុបការចុះបញ្ជី អំពីការរឹបអូស ឬការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន។

សំគាល: ដើម្បីផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជីក្រឡាបញ្ជីត្រូវភ្ជាប់ឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់ជាមួយនឹងលិខិតផ្ទុកផ្តាក់នោះ។ ចំពោះសោហ៊ុយចាំបាច់ដើម្បីផ្ទុកផ្តាក់ខាងលើនេះជាបន្ទុករបស់អ្នកទិញ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ស្ថាប័នតុលាការ គឺអំណាចមួយនៅក្នុងអំណាចទាំងបី។ អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ អំណាចតុលាការ ដែលជាអំណាចដឹកនាំរដ្ឋដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់។ អំណាចទាំងនេះ គឺមានសារៈសំខាន់ផ្សេងៗពីគ្នា ហើយអំណាចតុលាការដើរតួនាទីក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ជូនប្រជាពលរដ្ឋ និងគ្មានអំណាចណាមានសិទ្ធិកាត់សេចក្តីក្រៅពីអំណាចតុលាការឡើយ។

ដោយអំណាចតុលាការ គឺជាស្ថាប័នក្នុងការវិច្ឆ័យសេចក្តី ដូច្នេះតុលាការមាននីតិវិធី និងរបៀបដេញដោលក្នុងការសួរចម្លើយជាច្រើន ដើម្បីឲ្យដើមចោទ ឬចុងចម្លើយបង្ហាញនូវការពិត។ បច្ចុប្បន្ន នីតិវិធីដែលតុលាការស្វែងរកការពិត មានរបៀបនៃនីតិវិធីតាំងពីដើមរហូតដល់ចុងបញ្ចប់ ដូចជា ការទទួលពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទ នីតិវិធីត្រៀមទាញហេតុផល នីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ទើបតុលាការអាចចេញសាលក្រម ឬសាលដីកាបាន។ ក៏ប៉ុន្តែ ដំណើរការនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីមានភាពស្មុគស្មាញច្រើន ដែលអាចធ្វើឲ្យដើមចោទ ឬអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ក្នុងអំឡុងពេលនីតិវិធីនៃបណ្តឹង តុលាការបានបើកសិទ្ធិឲ្យដើមចោទ អាចស្នើសុំដីការក្សាការពារទៅលើចលនទ្រព្យ ឬអចលនទ្រព្យ ដើម្បីធានាផ្នែកផ្លូវចិត្តថា នៅពេលដែលសាលក្រមចូលជាស្ថាពរ ចុងចម្លើយអាចមានលទ្ធភាពសងនូវព្យសនកម្មដល់ខ្លួនវិញ ឬអាចធានាបានថា ចុងចម្លើយមិនអាចបង្វិលទ្រព្យនោះទៅកន្លែងណា ឬឲ្យអ្នកណាបានឡើយ។ នៅពេលសាលក្រមចូលជាស្ថាពរហើយ ដើមចោទអាចស្នើសុំឲ្យតុលាការធ្វើការរឹបអូសដោយបង្ខំបានក្នុងករណីដែលចុងចម្លើយមិនព្រមប្រគល់ទ្រព្យនោះ ដែលតុលាការបានកាត់សេចក្តី និងប្រកាសសាលក្រមចូលជាស្ថាពរហើយ។

ចំណែកឯប្រាក់សោហ៊ុយផ្សេងៗនៃនីតិវិធីតុលាការ ប្រសិនបើភាគីមិនបានកំណត់ឬចរចារទេ ច្បាប់តម្រូវឲ្យភាគីដែលចាញ់ក្តីជាអ្នកបង់សោហ៊ុយ។

សរុបសេចក្តីមក ច្បាប់តម្រូវឲ្យភាគីធ្វើបណ្តឹងទៅតុលាការ ហើយក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលជាច្បាប់កំពូលក៏បានចែងអំពីសិទ្ធិនៃតុលាការ។ ប្រសិនបើភាគីធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយខ្លួនឯង នោះមិនអាចចាត់ទុកថា ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ និងមិនត្រូវច្បាប់ការពារឡើយ។

អនុសាសន៍

ការធ្វើបណ្តឹងទៅតុលាការក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ គឺជាកាតព្វកិច្ចមួយដែលប្រជាពលរដ្ឋត្រូវគោរពតាម។ ការតម្រូវឲ្យធ្វើបែបនេះ គឺច្បាប់ចង់រក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់ក្នុងសង្គមឲ្យបានល្អ ជៀសវាងអំពើកើតឡើងជារឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី តែមានប្រតិកម្មក្លាយជារឿងព្រហ្មទណ្ឌ ដែលវាអាចធ្វើឲ្យមានសោកនាដកម្មផ្សេងៗកើតឡើងដែលមិនអាចនឹកស្មានដល់។ ដូច្នេះ ការស្វែងរកយុត្តិធម៌តាមផ្លូវតុលាការ គឺជាអំពើល្អប្រសើរមួយដែលប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបចង់បាន។ តែអ្វីដែលប្រជាពលរដ្ឋចង់បាននេះ វាអាចនឹងធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋទទួលបានដែរឬទេ? សង្គមអាចធ្វើឲ្យប្រជាជនយល់ដឹងផ្នែកច្បាប់ដែរឬទេ?

បច្ចុប្បន្នប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើន នៅមិនទាន់បានយល់អំពីច្បាប់ក៏ដូចជានីតិវិធីច្បាប់នៅឡើយ។ ថ្វីត្បិតតែច្បាប់បានបង្កើតក៏ពិតមែន តែបើប្រជាពលរដ្ឋនៅមិនទាន់បានជ្រួតជ្រាបអំពីច្បាប់ នោះច្បាប់ក៏នៅតែមិនអាចធានាបាននូវសន្តិសុខសង្គម ដែលជាហេតុដែលច្បាប់មាន ក៏ប៉ុន្តែសង្គមនៅតែមានភាពអនាធិបតេយ្យដដែល។ ការចូលរួមធ្វើឲ្យប្រទេសមានសណ្តាប់ធ្នាប់ និងមានការអភិវឌ្ឍន៍ វាមិនមែនត្រឹមតែថ្នាក់ដឹកនាំតែមួយរូបទេដែលអាចធានាបាន វាត្រូវមានការចូលរួមពីប្រជាពលរដ្ឋផងដែរ ក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ឲ្យមានប្រសិទ្ធិភាពដើម្បីធានានូវចិរភាពសង្គម។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាលគួរតែលើកទឹកចិត្តប្រជាជន ឲ្យគោរព និងប្រតិបត្តិទៅតាមច្បាប់ ដើម្បីប្រទេសទាំងមូលសម្រេចជ្រើសរើសផ្លូវតែមួយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត មិនត្រឹមតែការធ្វើឲ្យប្រជាជនយល់ដឹងអំពីច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ អំពើពុករលួយគឺជាឧបសគ្គដ៏ធំបំផុត ដែលបំផ្លាញប្រទេសជាតិលើគ្រប់វិស័យ ក្នុងនោះជំនឿជឿជាក់ទៅលើច្បាប់ក៏ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ឬ បាត់បង់ជំនឿទាំងស្រុងពីប្រជាពលរដ្ឋ។ អំពីពុករលួយ គឺជាមេរោគដ៏គ្រោះថ្នាក់បំផុត ដែលប្រទេសទូទាំងសកលលោកបានព្រួយបារម្ភជាងគេ ព្រោះវាគឺជាដំបៅដែលផ្ទុះចេញពីសាច់ខាងក្នុងដែលពិបាកនឹងព្យាបាល។ ក្នុងកាលៈទេសៈដែលឈានដល់អំពើពុករលួយរីកធំធាត់ ធ្វើឲ្យប្រជាជនបាត់បង់ជំនឿ បាត់បង់ការប្រតិបត្តិទៅតាមផ្លូវច្បាប់ មិនដឹងថាអ្នកណាត្រូវអនុវត្តអ្វី អ្នកណាត្រូវគោរពអ្នកណា នោះប្រទេសច្បាស់ជាធ្លាក់ទៅក្នុងភាពមហន្តរាយ។

ដូច្នេះ ដើម្បីឲ្យប្រជាពលរដ្ឋបានយល់ដឹងអំពីច្បាប់ និងអនុវត្តតាម រាជរដ្ឋាភិបាលគួរតែធ្វើការផ្សព្វផ្សាយអំពីច្បាប់ឲ្យបានច្រើន ធ្វើជាគំរូ និងធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋមានជំនឿទុកចិត្តបន្ថែមទៀត ដើម្បីឲ្យប្រជាពលរដ្ឋសប្បាយចិត្តក្នុងការអនុវត្តច្បាប់។ ជាពិសេស ត្រូវកាត់បន្ថយ ឬ លុបបំបាត់ទាំងស្រុងចំពោះអំពើពុករលួយឲ្យបាន ជៀសវាងមានការច្របូកច្របល់ដល់ការវិវឌ្ឍន៍របស់ច្បាប់ និងការអភិវឌ្ឍន៍លើគ្រប់វិស័យ។

ឯកសារយោង

១. រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសឲ្យប្រើនៅថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៤

២. ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ប្រកាសឲ្យប្រើនៅថ្ងៃទី០៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៦

៣. ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ប្រកាសឲ្យប្រើនៅថ្ងៃទី០៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៧

៤. ច្បាប់ស្ដីពី "ការរៀបចំអង្គការតុលាការ" ឆ្នាំ២០១៥

៥. សៀវភៅវិជ្ជាជីវៈក្រឡាបញ្ជី រៀបចំដោយលោក មួន សៀងលី ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមិនា ឆ្នាំ២០១៦

៦. សៀវភៅមេរៀនស្ដីពី "តួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ក្រឡាបញ្ជីក្នុងរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណី"

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

****

<u>ពាក្យបណ្តឹង</u>

នាងខ្ញុំ/ខ្ញុំបាទ.........................ភេទ......... អាយុ.......ឆ្នាំ ជាតិ....... មុខរបរ........... មានអាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ..... ផ្លូវលេខ...... ក្រុមទី.....ភូមិ............ឃុំ/សង្កាត់...........ស្រុក/ខណ្ឌ.........ខេត្ត/ក្រុង...... ។ ទូរស័ព្ទលេខ....................................... ។

<u>សូមគោរពជូន</u>

លោកប្រធានសាលាដំបូង...........

<u>កម្មវត្ថុ:</u>... ។

តបតាមកម្មវត្ថុខាងលើ ខ្ញុំបាទ/នាងខ្ញុំ សូមជម្រាបជូន លោកប្រធានមេត្តាជ្រាបថា: កាលពីថ្ងៃទី...
....

....

....

....

អាស្រ័យដូចជម្រាបជូនខាងលើ សូមលោកប្រធាន មេត្តាទទួលពាក្យបណ្តឹង និងជួយរកយុត្តិធម៌ឲ្យខ្ញុំបាទ/នាងខ្ញុំដោយក្តីអនុគ្រោះ ។

សូម លោកប្រធាន ទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំបាទ/នាងខ្ញុំ ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី........ខែ........ឆ្នាំ...........

ស្នាមមេដៃស្តាំ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

****

សាលាដំបូង........

****

សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី

លេខ........................

ចុះថ្ងៃទី......ខែ....ឆ្នាំ....

<u>កំណត់ហេតុស្ដីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល</u>

"មាត្រា១១០ និង មាត្រា១១១"

សញ្ញាណរឿងក្ដី

រឿង (កម្មវត្ថុ).. ។

លោក....................................... ចៅក្រមសាលាដំបូង.....................

លោក....................................... ក្រឡាបញ្ជី

បានធ្វើនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល រវាង:

ដើមចោទឈ្មោះ.. ភេទ......... អាយុ........ឆ្នាំ ជនជាតិ........... មុខរបរ.....................អាស័យដ្ឋានផ្ទះលេខ........... ផ្លូវ............ ក្រុមទី............. ភូមិ................... ឃុំ/សង្កាត់........................... ស្រុក/ខណ្ឌ................................ ខេត្ត/ក្រុង.................................

នៅលីវ☐ ☐ ឬរៀបការ ប្ដី ប្រពន្ធឈ្មោះ................................. មានកូន.......................................

ទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនងលេខ:... ។

ចុងចម្លើយឈ្មោះ.. ភេទ......... អាយុ........ឆ្នាំ ជនជាតិ........... មុខរបរ.....................អាស័យដ្ឋានផ្ទះលេខ........... ផ្លូវ............ ក្រុមទី............. ភូមិ................... ឃុំ/សង្កាត់........................... ស្រុក/ខណ្ឌ................................ ខេត្ត/ក្រុង.................................

នៅលីវ□ □ ឬរៀបការ ប្តី ប្រពន្ធឈ្មោះ.................................
មានកូន......................................

ទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនងលេខ:.. ។

មេធាវីតំណាងអាណត្តិដើមចោទឈ្មោះ...
....

មេធាវីតំណាងអាណត្តិចុងចម្លើយឈ្មោះ...
....

វេលាម៉ោង.............................. ថ្ងៃទី........................ ខែ.............................
ឆ្នាំ..........................

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

កំណត់ហេតុនេះត្រូវបានបញ្ចប់ នៅវេលាម៉ោង.............ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដដែល ។ អានសេចក្តីទាំងស្រុងឲ្យភាគីទាំងសងខាងស្តាប់ ឆ្លើយថាត្រឹមត្រូវ ហើយបាន "ចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតមេដៃ" ជាមួយយើង ។

ដើមចោទ មេធាវីតំណាងអាណត្តិដើមចោទ ចុងចម្លើយ មេធាវីតំណាងអាណត្តិចុងចម្លើយ ក្រឡាបញ្ជី ចៅក្រម

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

****

សាលាដំបូង........

សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ.. **<u>កំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល</u>**
......

ចុះថ្ងៃទី......ខែ.......

(មាត្រា១១៨ និង មាត្រា១១៩)

<u>សញ្ញាណរឿងក្តី</u>

រឿង (កម្មវត្ថុ).. ។

លោក/លោកស្រី....................................... ចៅក្រមជំនុំជម្រះ

លោក/លោកស្រី....................................... ក្រឡាបញ្ជី

ដើមចោទឈ្មោះ... ភេទ......... អាយុ........ឆ្នាំ ជនជាតិ.......មុខរបរ.........អាស័យដ្ឋានផ្ទះលេខ.......... ផ្លូវ........... ក្រុមទី........... ភូមិ........... ឃុំ/សង្កាត់........... ស្រុក/ខណ្ឌ............. ខេត្ត/ក្រុង.................. ប្តី.ប្រពន្ធឈ្មោះ............ "រ.ស" មានកូន.........នាក់ ឪពុកឈ្មោះ.............. "រ.ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "រ.ស" ។

ចុងចម្លើយឈ្មោះ... ភេទ......... អាយុ........ឆ្នាំ ជនជាតិ.......មុខរបរ.........អាស័យដ្ឋានផ្ទះលេខ........... ផ្លូវ............ ក្រុមទី............. ភូមិ....................ឃុំ/សង្កាត់.................ស្រុក/ខណ្ឌ...................... ខេត្ត/ក្រុង................... ប្តី.ប្រពន្ធឈ្មោះ............ "រ.ស" មានកូន.........នាក់ ឪពុកឈ្មោះ.............. "រ.ស" ម្តាយឈ្មោះ .... "រ.ស" ។

មេធាវីដើមចោទឈ្មោះ..
.....

មេធាវីចុងចម្លើយឈ្មោះ..
....

អ្នកជំនួយការឈ្មោះ...
...

អ្នកបកប្រែភាសាឈ្មោះ..

....

ឆ្នាំពីរពាន់............... ខែ............. ថ្ងៃទី................. វេលាម៉ោង............ នៅសាលាដំបូង............. ។

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

ក្រឡាបញ្ជី ចៅក្រមជំនុំជម្រះ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

****

សាលាដំបូង................

លេខ:........................... **រូបមន្តអនុវត្តសាលក្រម**

យើង.................... ជាក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូង.. ។

បានឃើញ : មាត្រា៣៥៥ ៣៥៦ ៣៥៧ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។

បានឃើញ : សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ.................. ចុះថ្ងៃទី...................... ខែ................... ឆ្នាំ................................... របស់សាលាដំបូង.............. ។

បានឃើញ : សាលក្រមរដ្ឋប្បវេណីលេខ.................... ចុះថ្ងៃទី...................... ខែ.................... ឆ្នាំ................................... របស់សាលាដំបូង................................... ប្រកាសថាឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្នភ្លាមលើប្រាក់ជំពាក់ចំនួន................................... ពីចុងចម្លើយ ។

បានឃើញ : ពាក្យសុំផ្ដល់រូបមន្តអនុវត្ត ចុះថ្ងៃទី......... ខែ...... ឆ្នាំ...... របស់ឈ្មោះ.... ។

សូមបញ្ជាក់ខ្លឹមសារ នៃការអនុវត្តដូចខាងក្រោមនេះ

១. ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឈ្មោះ.... ភេទ.... អាយុ.......... ឆ្នាំ សញ្ជាតិ.... មុខរបរ.......... .... ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ភូមិ ឃុំ/សង្កាត់...... ស្រុក/ខណ្ឌ..... ខេត្ត/ក្រុង...... ។ ប្ដីឈ្មោះ...... "រ.ស" មានកូន.......... នាក់ ឪពុកឈ្មោះ................ "រ.ស" ម្ដាយឈ្មោះ.............. "រ.ស" ។

អាចអនុវត្តដោយបង្ខំ ទារប្រាក់តាមអំណាចសាលក្រមលេខ.......... ចុះថ្ងៃទី.................. ខែ.......... ឆ្នាំ.......

របស់សាលាដំបូង..... ត្រង់ចំណុច............ ដែលបានប្រកាសថា

ឲ្យអនុវត្តជាបណ្ដោះអាសន្នភ្លាមលើប្រាក់ជំពាក់ចំនួន.............. ។

ពីកូនបំណុលនៃការអនុវត្តឈ្មោះ.................... ភេទ..... អាយុ............... ឆ្នាំ សញ្ជាតិ..... មុខរបរ .... ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ភូមិ.. ឃុំ/សង្កាត់...... ស្រុក/ខណ្ឌ..... ខេត្ត/ក្រុង....... ។ ប្តីឈ្មោះ...... "រ.ស" មានកូន .... នាក់ ឪពុកឈ្មោះ.................... "រ.ស" ម្តាយឈ្មោះ................. "រ.ស" ។

<u>សេចក្តីនេះ ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់មកស្ថាប័ននៃការអនុវត្តឱ្យបានសម្រេចតាមសាលក្រមនេះ និងឱ្យអាជ្ញាធរសាធារណៈជួយអនុវត្តសាលក្រមនេះ បើមានសំណូមពរត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់។</u>

ធ្វើនៅ.............. ថ្ងៃទី..... ខែ....... ឆ្នាំ.......

ក្រឡាបញ្ជី